

NVVG Voorjaarsledenvergadering met wetenschappelijk programma
Donderdag 6 april 2023

Complex Regionaal Pijn Syndroom

Gepersonaliseerde behandeling op basis van fenotypering

Prof. dr. Frank Huygen
Centrum voor Pijngeneeskunde
Erasmusmc - UMCU

Disclosure

- Member advisory boards ABBOT, Saluda, Salvia, Pfizer
- Member Change Pain Program Grunenthal EFIC (Grunenthal)
- Member scientific advisory boards Dutch and USA patient associations for CRPS
- Member Editorial board "Painpractice" , Neuromodulation" (Wiley Blackwell) , "Praktische richtlijnen anesthesiologische pijnbestrijding" (Tijdstroom), "Evidence based interventional painmedicine" (Wiley Blackwell) "Handboek pijngeneeskunde" (Tijdstroom)
- Member scientific overview committee INS
- Director in board International Research Consortium CRPS (40 research-centers worldwide)
- Vice Chair WIP Benelux section
- Chair Dutch Society of Neuromodulation
- Chair educational board EFIC
- Chair scientific committee EFIC Valencia 2019,
- Member of the scientific committee IASP Toronto 2022, INS Barcelona 2022
- Member central disciplinary tribunal for healthcare
- Financial support research programs Bsik, Zonmw, STW, VWS, Stichting Erasmusmc pijnfonds, ABBOT, Medtronic, Saluda, Boston Scientific (investigator initiated studies)

Complex Regionaal Pijn Syndroom bestaat niet ?

The clinical relevance of complex regional pain syndrome type I: The Emperor's New Clothes

Andrea T. Borchers, M. Eric Gershwin

Rheumatology, Allergy, and Clinical Immunology

Research output: Contribution to journal > Review article > peer-review

> [BMJ](#). 2014 Apr 28;348:g2631. doi: 10.1136/bmj.g2631.

Complex regional pain syndrome medicalises limb pain

Christopher Bass

PMID: 24776533 DOI: 10.1136/bmj.g2631

Letters » Complex regional pain syndrome

Diagnosis of complex regional pain syndrome needs to be tightened

BMJ 2014 ; 348 doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.g4029> (Published 24 June 2014)

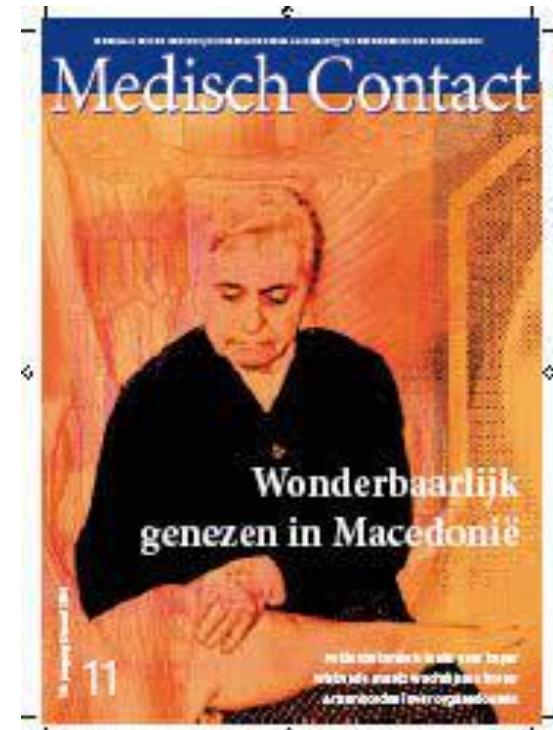
Cite this as: *BMJ* 2014;348:g4029

Editorial: I have a dream ... reflex sympathetic dystrophy (RSD or Complex Regional Pain Syndrome - CRPS I) does not exist

F del Piñal

First Published June 18, 2013 | Editorial | [Find in PubMed](#) | Check for updates

<https://doi.org/10.1177/1753193413477058>

Complex Regionaal Pijn Syndroom bestaat niet ?

Journal of Pain Research

 Open Access Full Text Article

Denying the Truth Does Not Change the Facts: A Systematic Analysis of Pseudoscientific Denial of Complex Regional Pain Syndrome

Dovepress

open access to scientific and medical research

REVIEW

Bharwani et al 2021

KD Bharwani ^{1,*}

AB Kersten ^{1,*}

AL Stone ²

F Birklein ³

S Bruehl ²

M Dirckx ¹

PD Drummond ⁴

J Gierthmühlen ⁵

A Goebel ⁶

L Knudsen ⁷

FJPM Huygen ¹

Complex Regionaal Pijn Syndroom

- Een verzameling van lokaal verschijnende pijnlijke aandoeningen na een trauma, die voornamelijk distaal optreden en in intensiteit en duur het verwachte klinische beloop van het oorspronkelijke trauma overschrijden¹
- CRPS is een klinische diagnose op basis van specifieke criteria (d.w.z. Harden Bruehl / Boedapest / nieuwe IASP-criteria)²
  - CRPS I: zonder aantoonbare zenuwletsel
  - CRPS II: met zenuwletsel

Images provided by speaker

'Nieuwe' IASP diagnostische criteria / Harden Bruehl criteria / Boedapest criteria

- **Aanhoudende pijn**, niet in verhouding tot het oorspronkelijke trauma
- **Symptomen** bij anamnese en/of lichamelijk onderzoek in de volgende categorieën*
  - **Sensorisch**: Hyperesthesia/hyperalgesie en/of allodynie
  - **Vasomotorisch**: Temperatuurasymmetrie en/of huidskleurveranderingen en/of huidskleurasymmetrie
  - **Sudomotorisch/oedeem**: Oedeem en/of zweten veranderingen en/of zweten asymmetrie
  - **Motorisch/trofisch**: Verminderd bewegingsbereik en/of motorische disfunctie (zwakte, tremor, dystonie) en/of trofische veranderingen (haar, nagels, huid)
- **Geen andere diagnose** die symptomen bij anamnese en lichamelijk onderzoek beter verklaart

*Patiënten moeten aan de volgende criteria voldoen:

- **Klinisch**: Anamnestisch ten minste één symptoom in drie van de vier categorieën
- **Research**: Anamnestisch ten minste één symptoom in alle vier de categorieën
- **Bij lichamelijk onderzoek** ten minste één symptoom in twee of meer categorieën

Epidemiologie

Pain 103 (2003) 199-207

Complex regional pain syndrome type I: incidence and prevalence in Olmsted county, a population-based study

Paola Sandroni*, Lisa M. Benrud-Larson, Robyn L. McClelland, Phillip A. Low

Sandroni

- Incidentie 5,4 / 100,000 persoonsjaren

De Mos

- Incidentie 20-26,2 / 100.000 persoonsjaren (95% BI: 23,0-29,7)
- Lets vaker in de bovenste extremiteit
- Fractuur komt het meest voor (43%)
- Vrouwen 3,4 keer vaker getroffen dan mannen
- Gemiddelde leeftijd bij diagnose: 52 jaar

Pain 129 (2007) 12-20

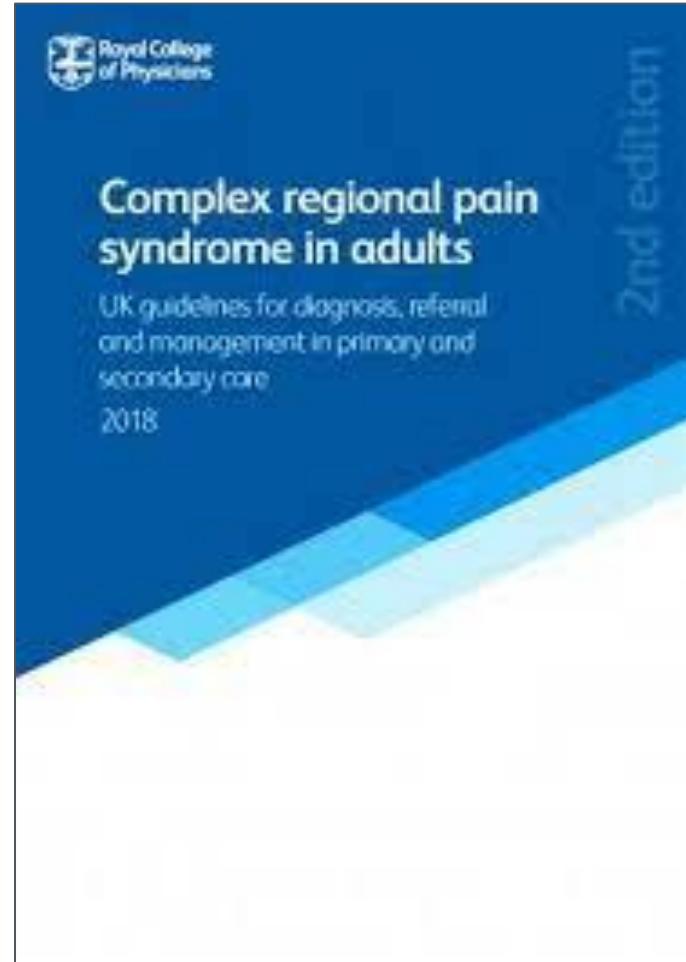
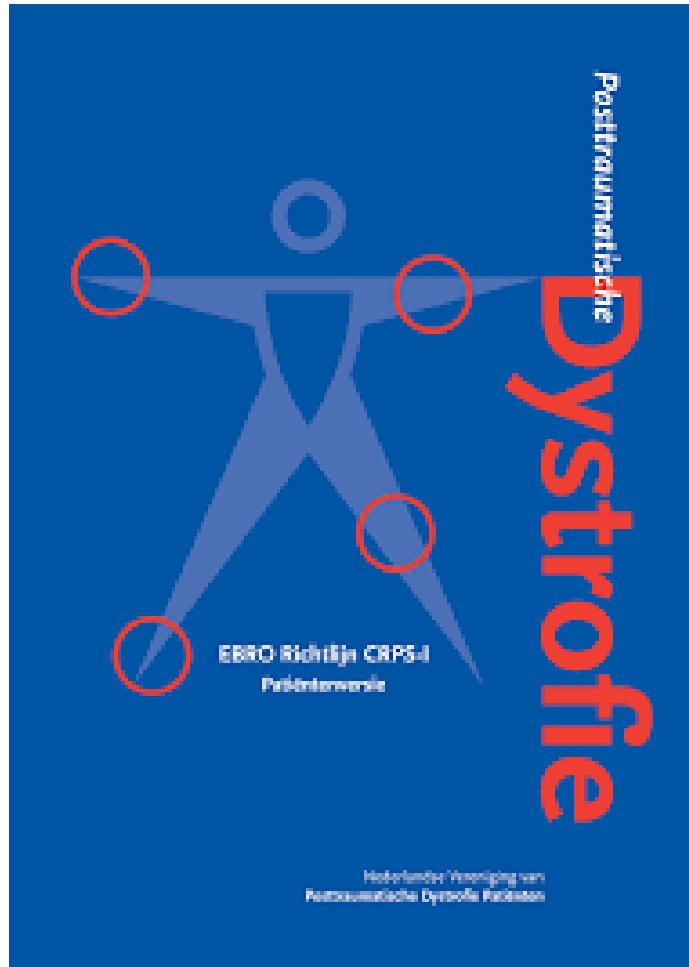
Research papers

The incidence of complex regional pain syndrome: A population-based study

M. de Mos ^{a,*}, A.G.J. de Bruijn ^b, F.J.P.M. Huygen ^b, J.P. Dieleman ^a,
B.H.Ch. Stricker ^a, M.C.J.M. Sturkenboom ^a

Richtlijn CRPS: Geen enkele therapie werkt !

Zijn er verschillende subtypes en heeft dit invloed op de keuze van therapie en effectiviteit van therapie? ^{1,2}

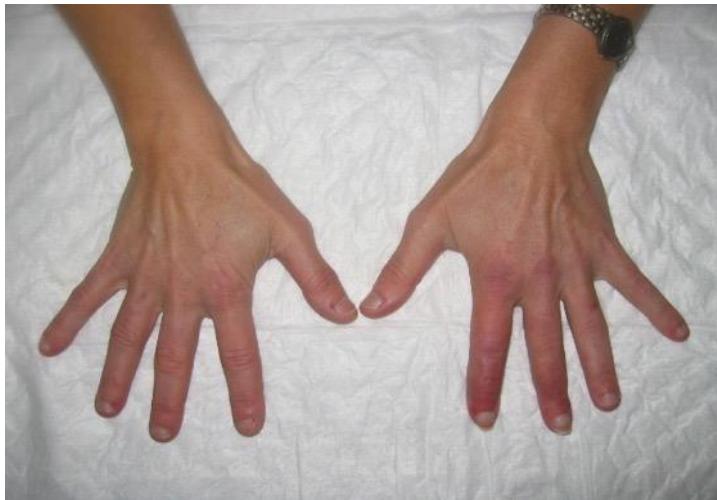
Ontsteking

Vasomotorische
verstoring

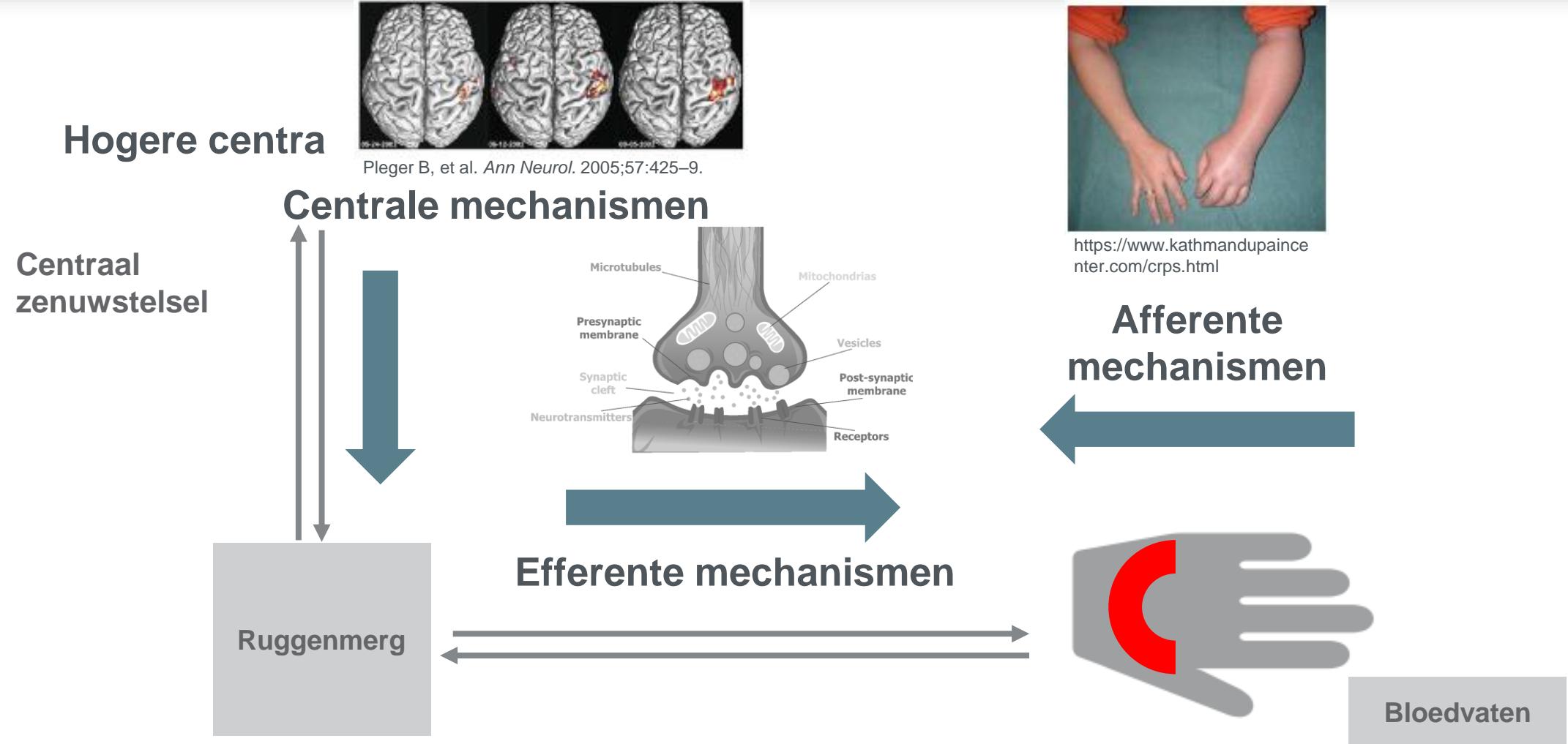
Dystonie

Neuropatische/
nociplastische
pijn

Images provided by speaker

Pathofysiologie van CRPS

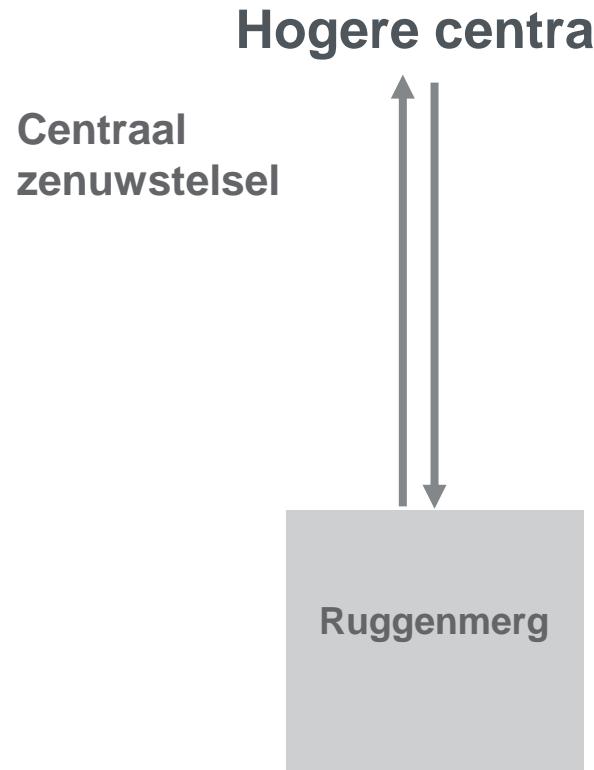

Pathofysiologie van CRPS 1–6

- Ontsteking (IL-6, TNF α , CGRP)
- Endotheel dysfunctie (NO/ET-1)
- Afname small fiber neuronen
- Toename α -receptoren

<https://www.kathmandupaincenter.com/crps.html>

**Afferente
mechanismen**

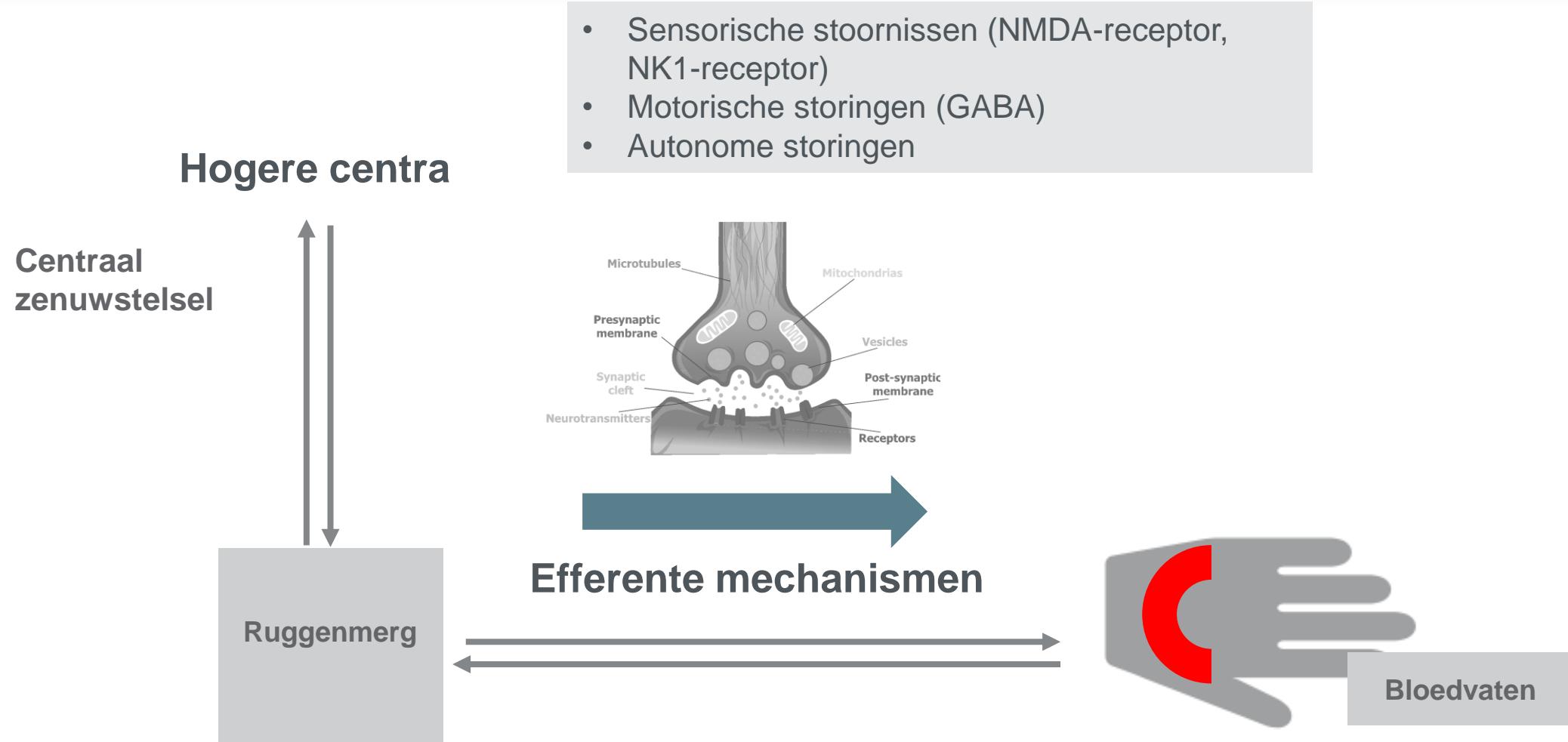
Bloedvaten

CGRP, calcitonin gene-related peptide; CRPS, complex regional pain syndrome; ET-1, endothelin-1; IL-6, interleukin-6; NO, nitric oxide; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Huygen FJ, et al. *Immunol Lett.* 2004;91:147–54. (3) Birklein F, et al. *Neurology.* 2001;57:2179–84.

(4) Groeneweg GJ, et al. *BMC Musculoskeletal Disord.* 2006;7:91. (5) Oaklander LA & Klein MM. *Pediatrics.* 2013;131:e1091–100. (6) Drummond PD. *Int J Low Extrem Wounds.* 2004;3:35–42.

Pathofysiologie van CRPS

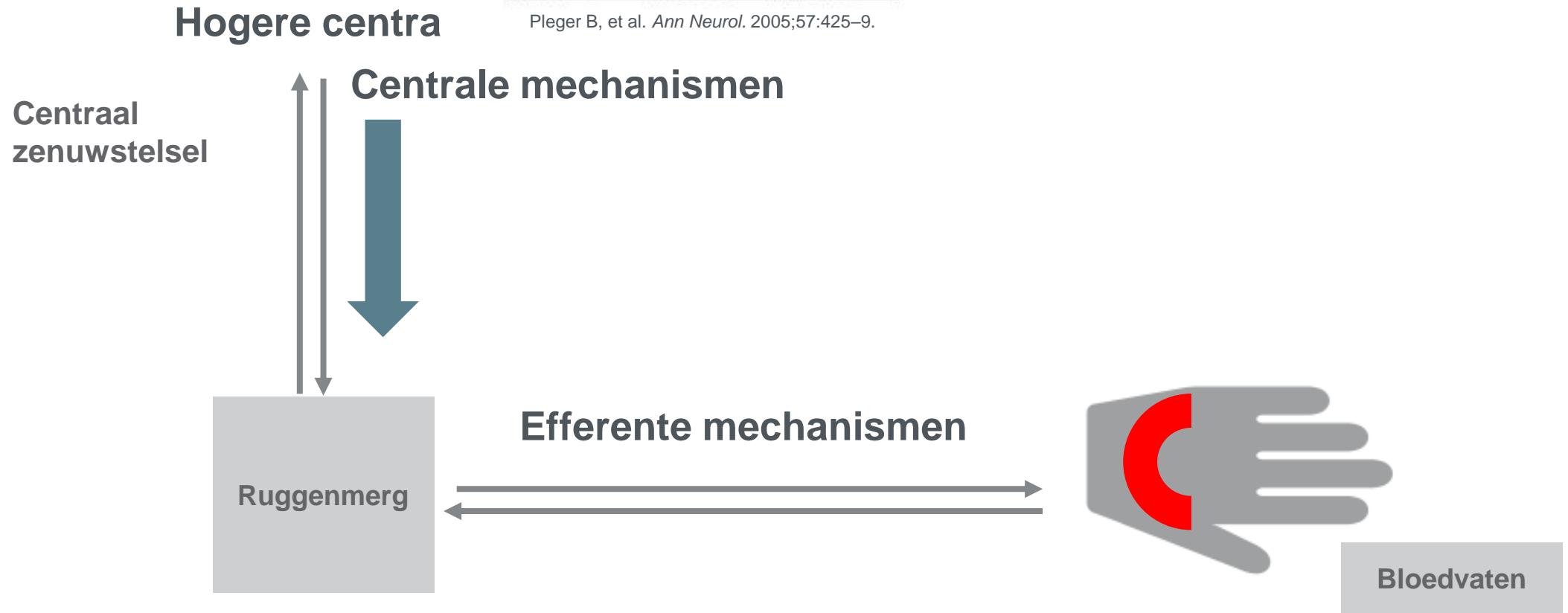

Pathofysiologie van CRPS

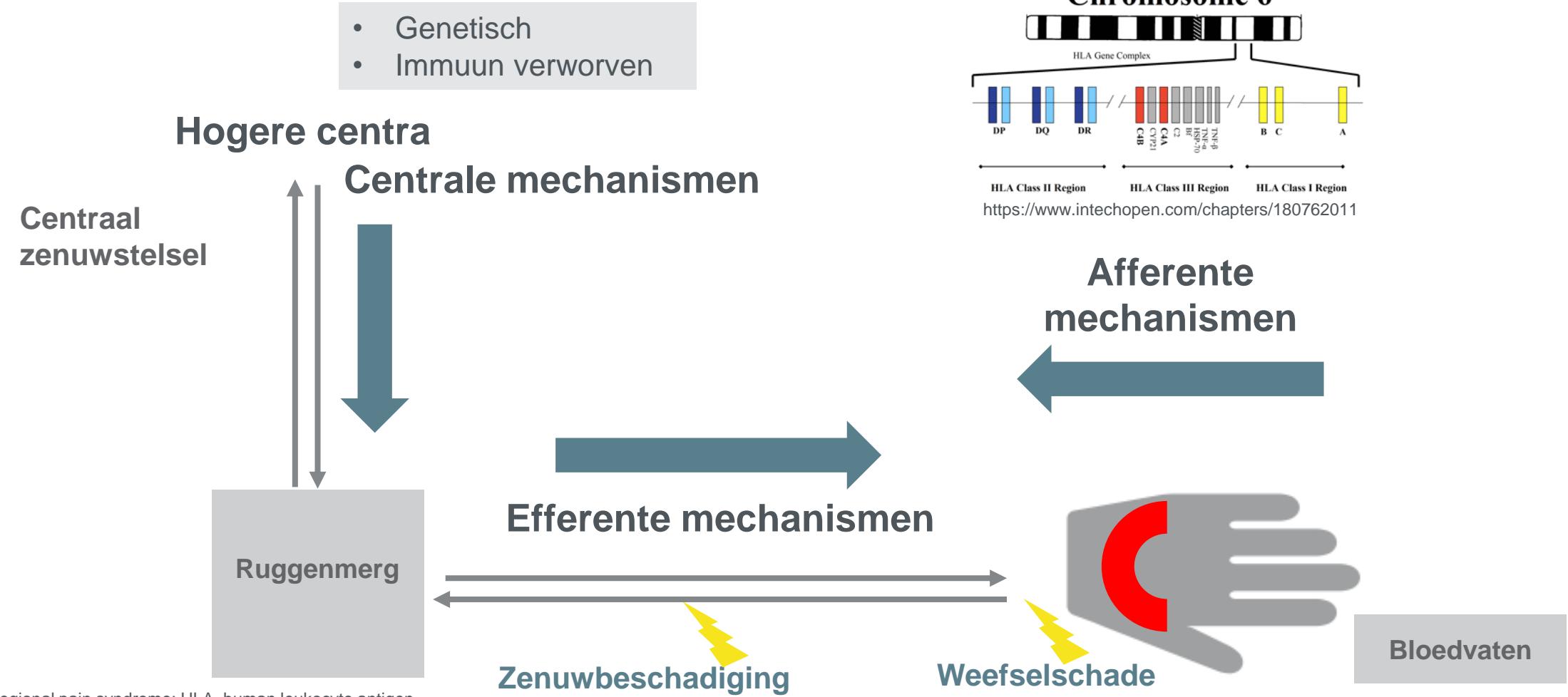

Pleger B, et al. *Ann Neurol.* 2005;57:425–9.

- Corticale reorganisatie
- Psychologische factoren

Pathofysiologie van CRPS

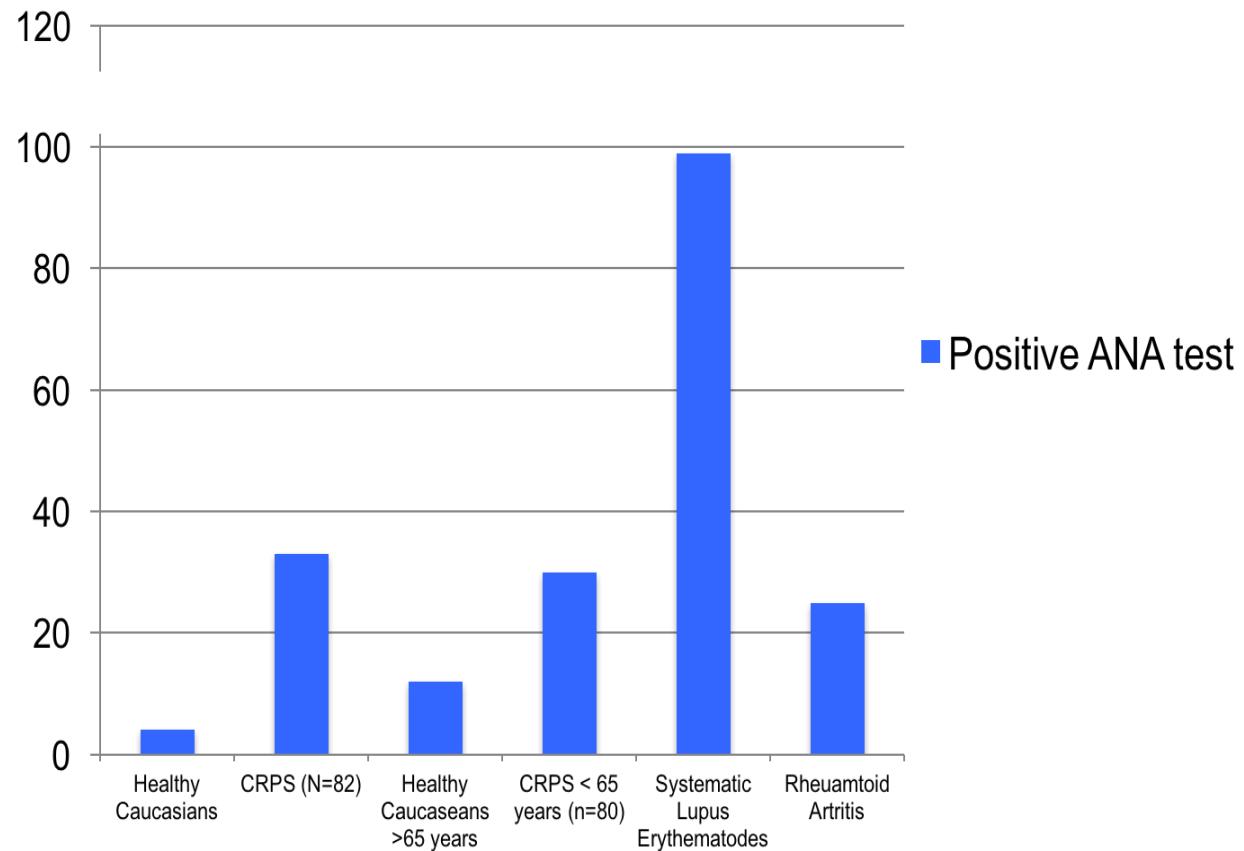

CRPS, complex regional pain syndrome; HLA, human leukocyte antigen.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Mailis A & Wade J. *Clin Journ Pain.* 1994;10:210–7. (3) Kemler MA. *N Engl J Med.* 2000;343:618–24. (4) van de Beek WT, et al. *Pain.* 2003;103:93–7.

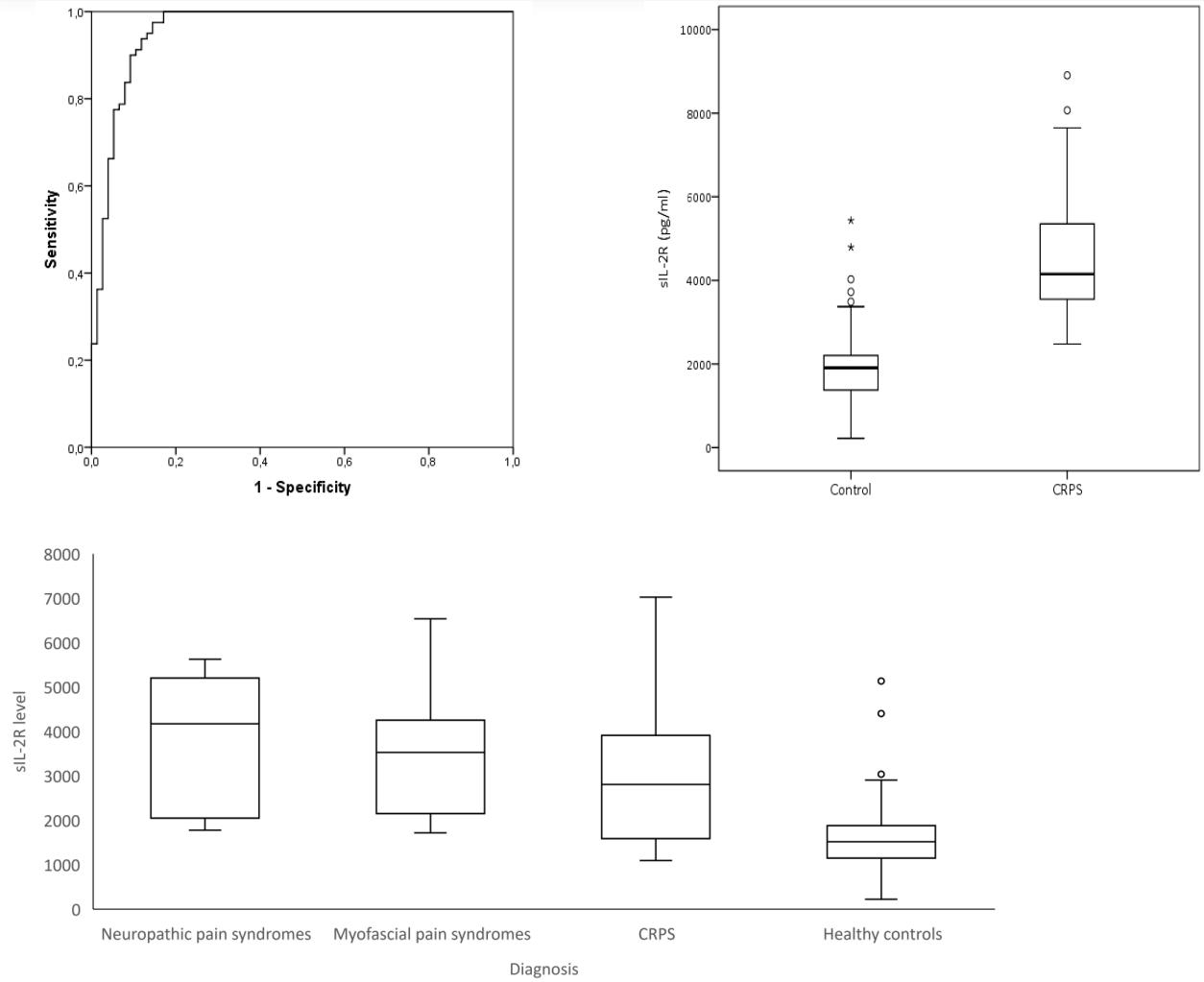
(5) Muneshige H, et al. *Acupunct Electrother Res.* 2003;28:183–92. (6) Goebel A, et al. *J Neuroimmunol.* 2005;162:184–9. (7) de Mos M, et al. *Pain Pract.* 2009;9:86–99.

Auto-immuun of auto-inflammatoir ?

- Antinucleaire antilichaam gehalte's in CRPS liggen in de range van reumatoïde arthritis
- CRPS is een auto-inflammatoire ziekte

Soluble Interleukin-2 receptor (sIL2r)

- Serum sIL2r is een maat voor auto-inflammatie, weerspiegelt T-cel activering
- Toename sIL2r a gehaltes in
  - Lymfoïde en niet-lymfoïde maligniteiten
  - Reumatoïde arthritis
  - Sarcoïdosis
- sIL2r is eerste klinische laboratoriumtest voor CRPS-ziekteactiviteit die kan worden gemeten in serum
- sIL2r is niet ziekte maar mechanisme specifiek

Hoe kunnen we al deze stukjes samenbrengen?

Multi-mechanisme ziekte – Auto-inflammatie

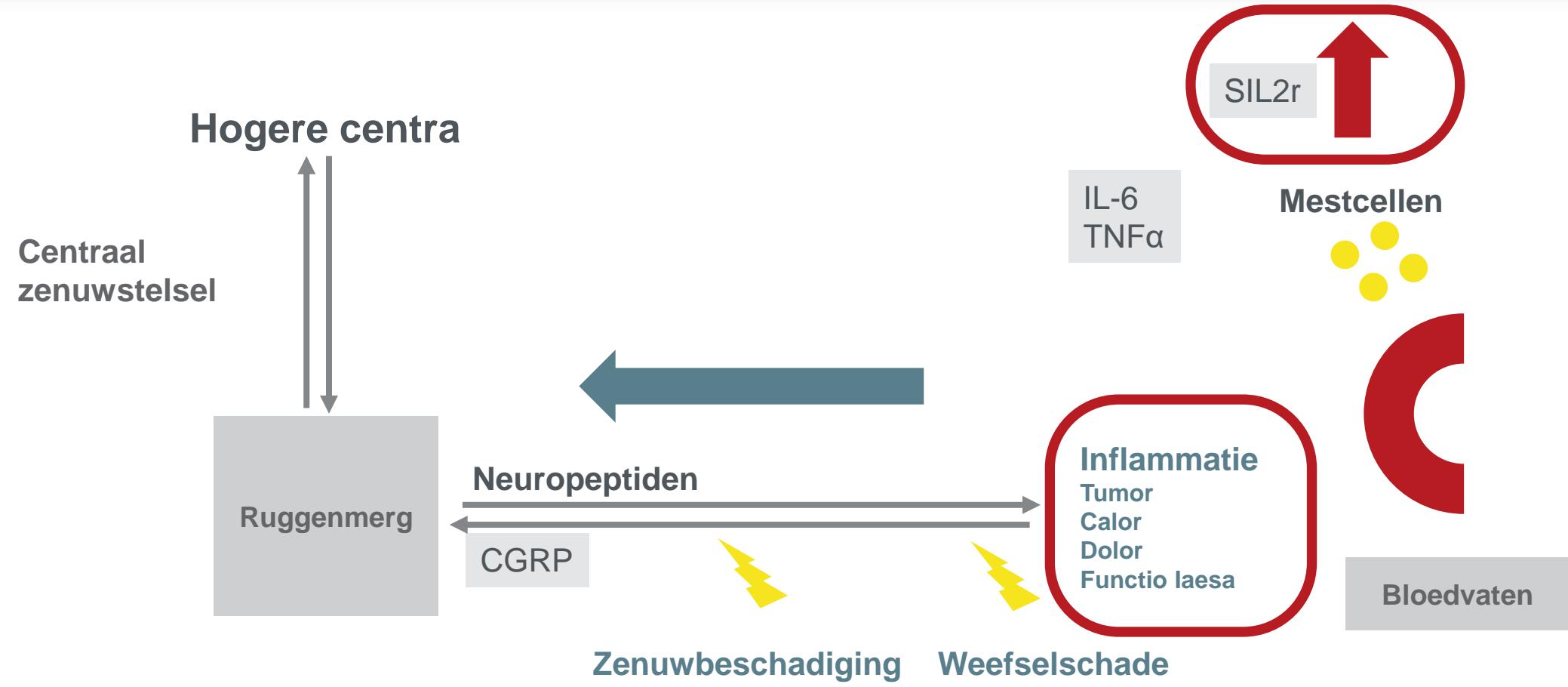
CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Ciaccia L. *Yale J Biol Med.* 2011;84:64–5. (3) Heijmans-Antoniissen C, et al. *Mediators Inflamm.* 2006;2006:28398.

(4) Dirckx M, et al. *Mediators Inflamm.* 2015;2015:718201. (5) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739–50. (6) Bharwani KD, et al. *Mediators Inflamm.* 2017;2017:2764261.

- **Genetisch**
- **Immuun verworven**

Multi-mechanisme ziekte – Auto-inflammatie

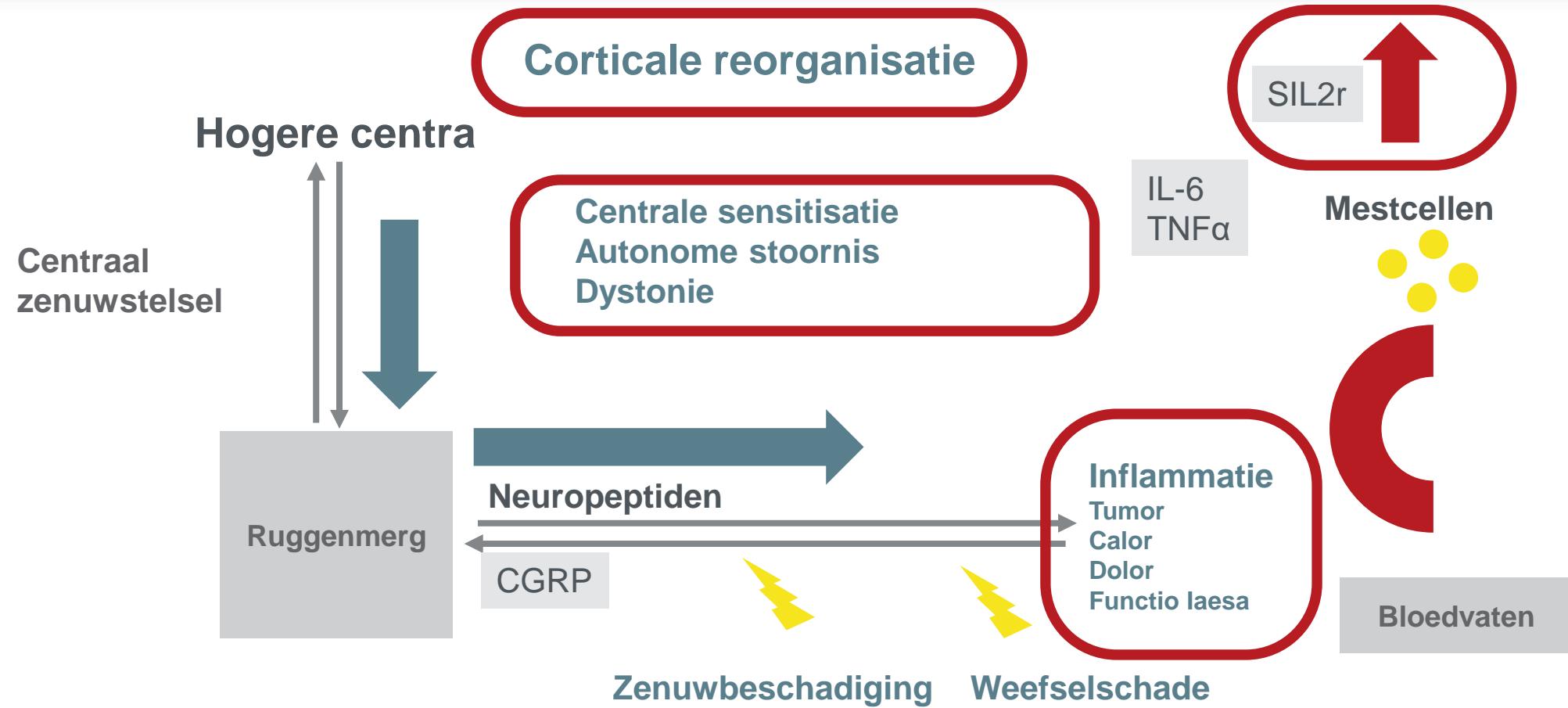
CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101-13. (2) Ciaccia L. *Yale J Biol Med.* 2011;84:64-5. (3) Heijmans-Antoniissen C, et al. *Mediators Inflamm.* 2006;2006:28398.

(4) Dirckx M, et al. *Mediators Inflamm.* 2015;2015:718201. (5) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739-50. (6) Bharwani KD, et al. *Mediators Inflamm.* 2017;2017:2764261.

- **Genetisch**
- **Immuun verworven**

Multi-mechanisme ziekte – Neuroplastische veranderingen

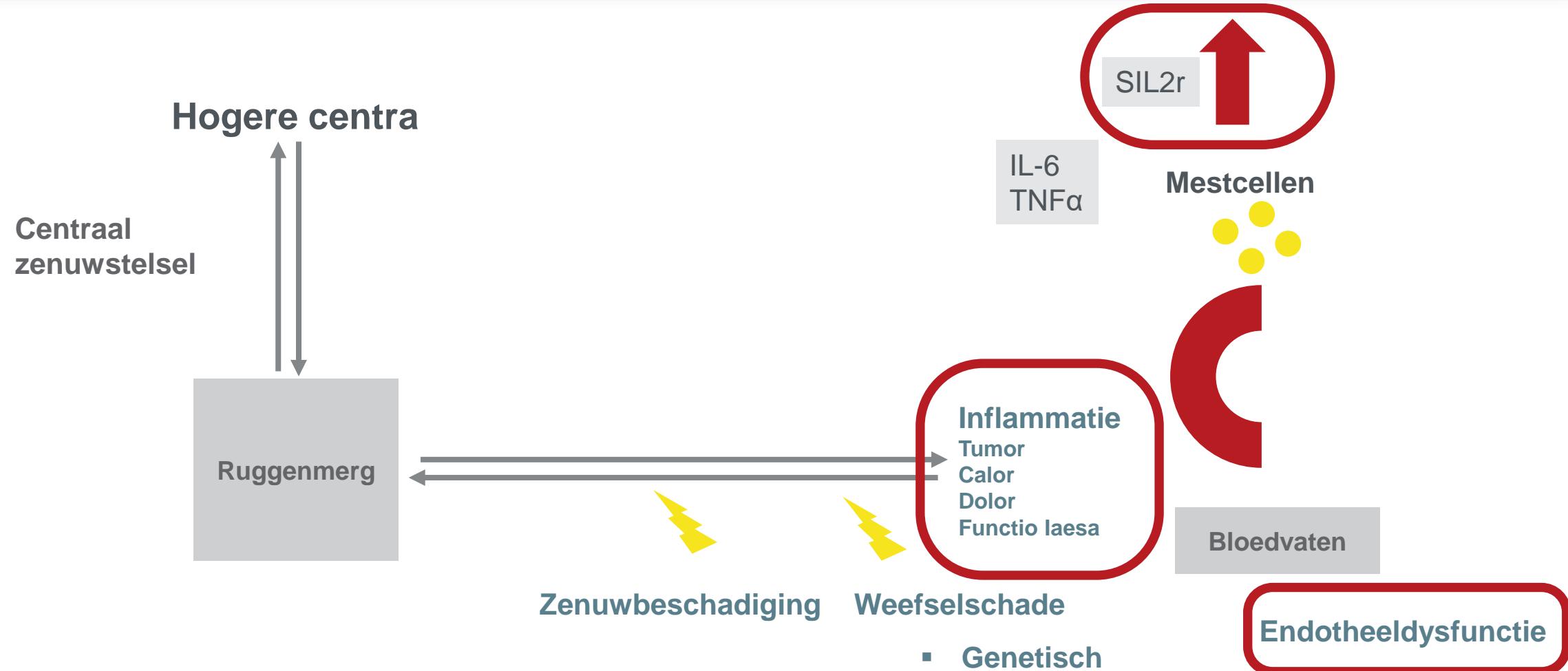

CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Heijmans-Antoniissen C, et al. *Mediators Inflamm.* 2006;2006:28398.

(3) Dirckx M, et al. *Mediators Inflamm.* 2015;2015:718201. (4) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739–50. (5) Bharwani KD, et al. *Mediators Inflamm.* 2017;2017:2764261.

Multi-mechanisme ziekte – Endotheeldysfunctie

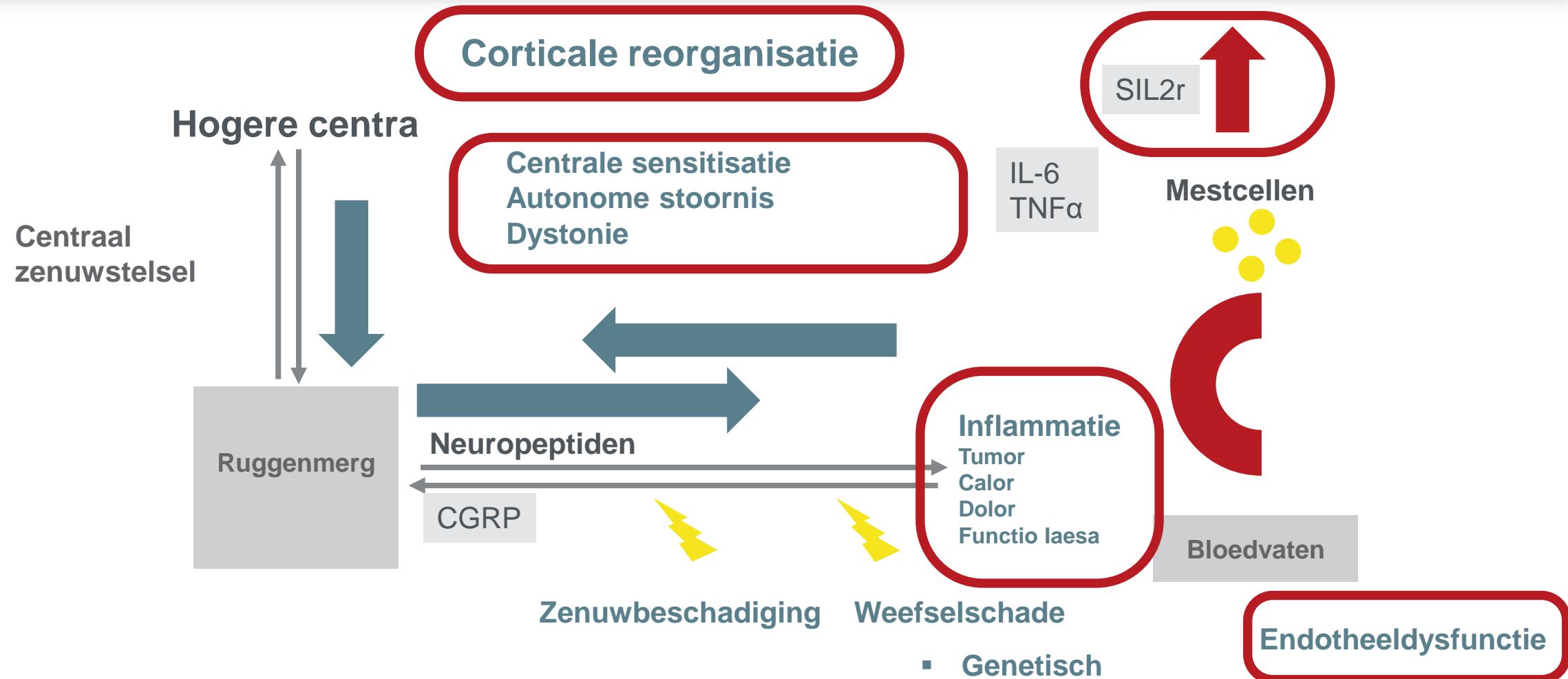

CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Ciaccia L. *Yale J Biol Med.* 2011;84:64–5. (3) Heijmans-Antoniissen C, et al. *Mediators Inflamm.* 2006;2006:28398.

(4) Dirckx M, et al. *Mediators Inflamm.* 2015;2015:718201. (5) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739–50.

Multi-mechanisme ziekte – Meerdere mechanismen spelen tegelijk een rol

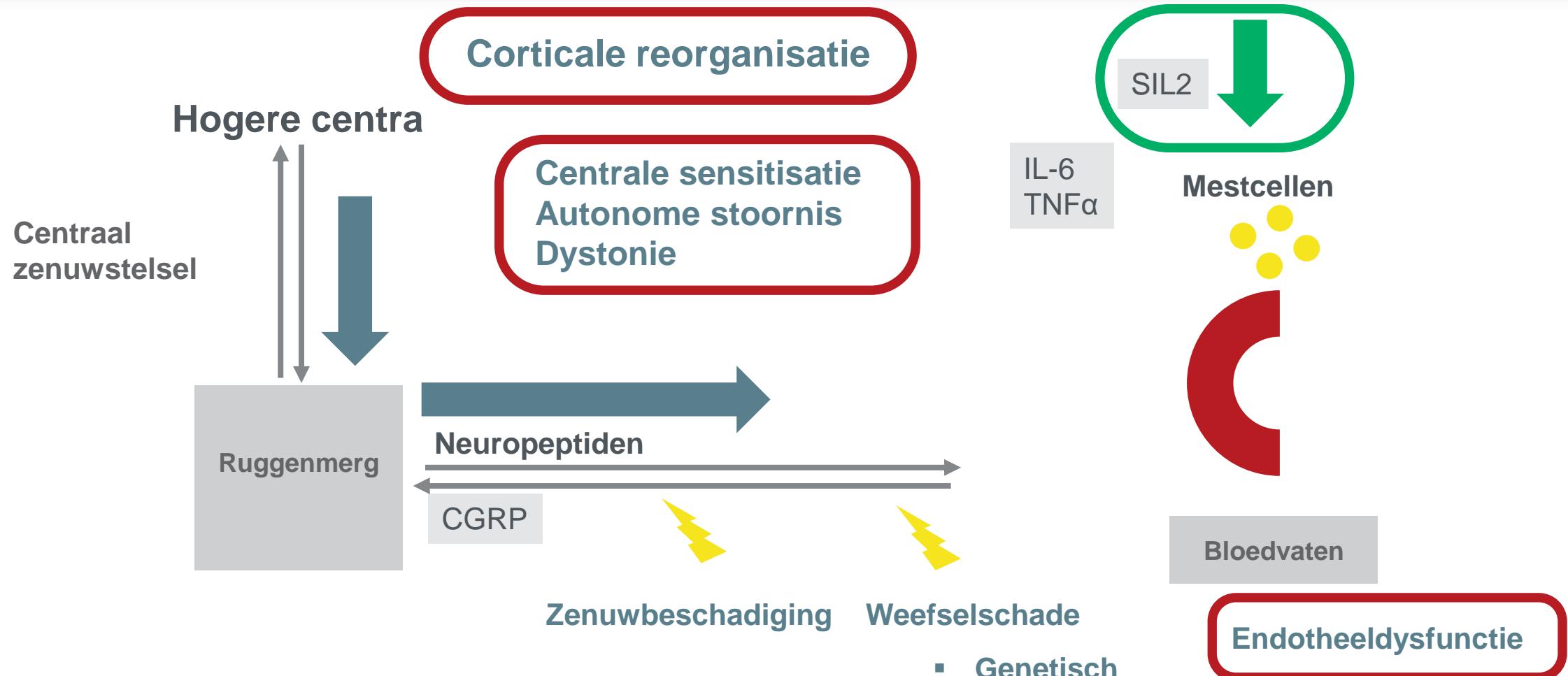
CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Heijmans-Antoniissen C, et al. *Mediators Inflamm.* 2006;2006:28398.

(3) Dirckx M, et al. *Mediators Inflamm.* 2015;2015:718201. (4) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739–50. (5) Bharwani KD, et al. *Mediators Inflamm.* 2017;2017:2764261.

Ontsteking kan verdwijnen bij een deel van de patiënten

– Wat overblijft is restschade

CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; SIL2, soluble interleukin-2; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101-13. (2) Heijmans-Antoniissen C, et al. *Mediators Inflamm.* 2006;2006:28398.

(3) Dirckx M, et al. *Mediators Inflamm.* 2015;2015:718201. (4) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739-50. (5) Bharwani KD, et al. *Mediators Inflamm.* 2017;2017:2764261.

- Genetisch
- Immuun verworven

CRPS subtypes^{1,2}

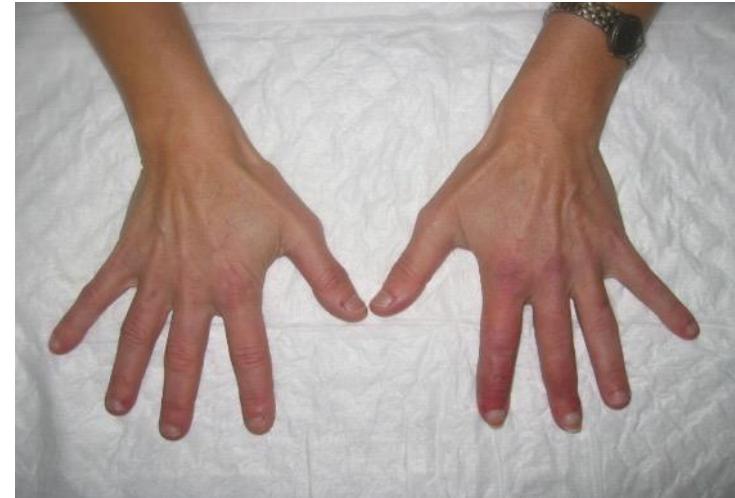
Inflammatie

Vasomotore
ontregeling

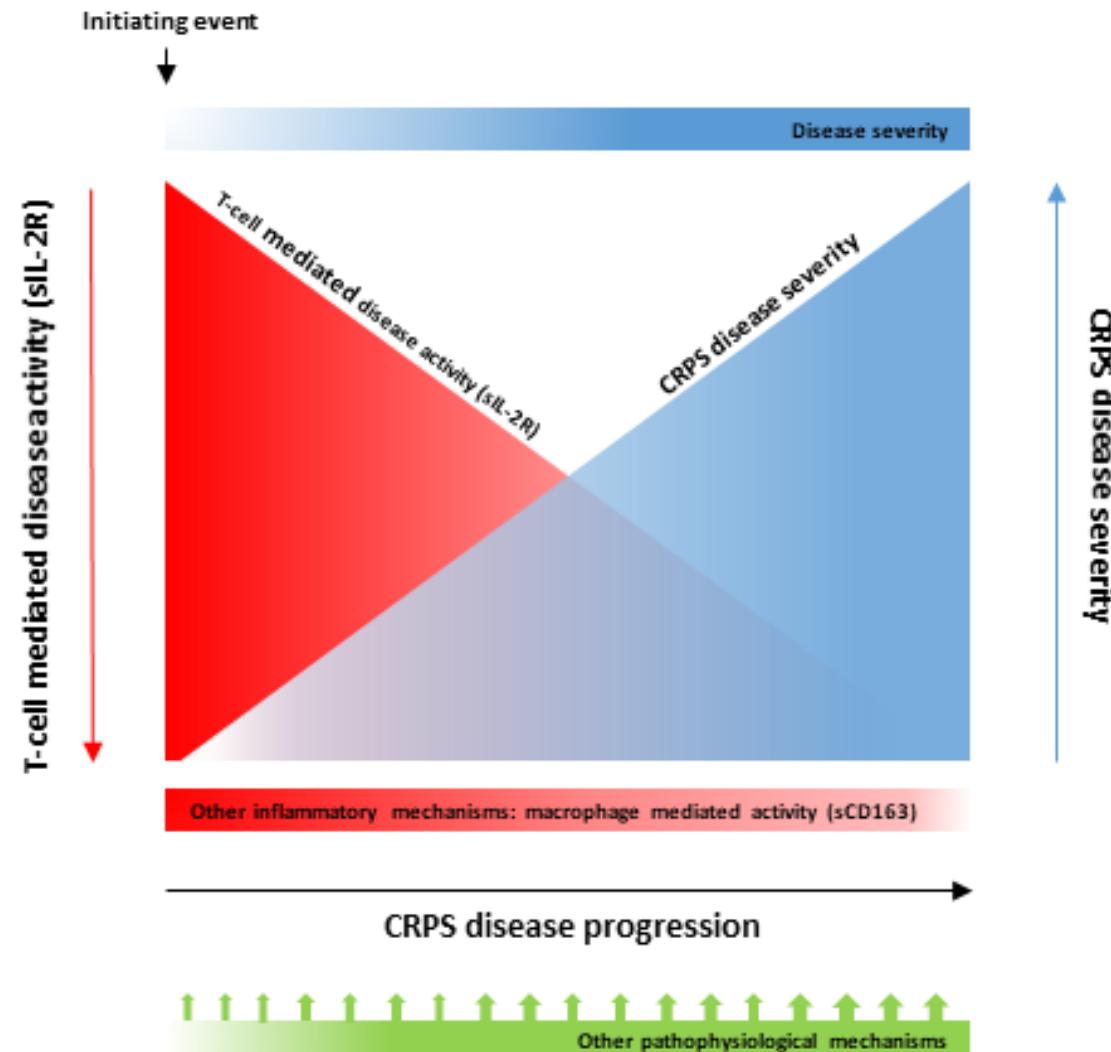

Dystonie

Neuropathische/
nociplasts he
pijn

Verloop van crps-ziekteactiviteit

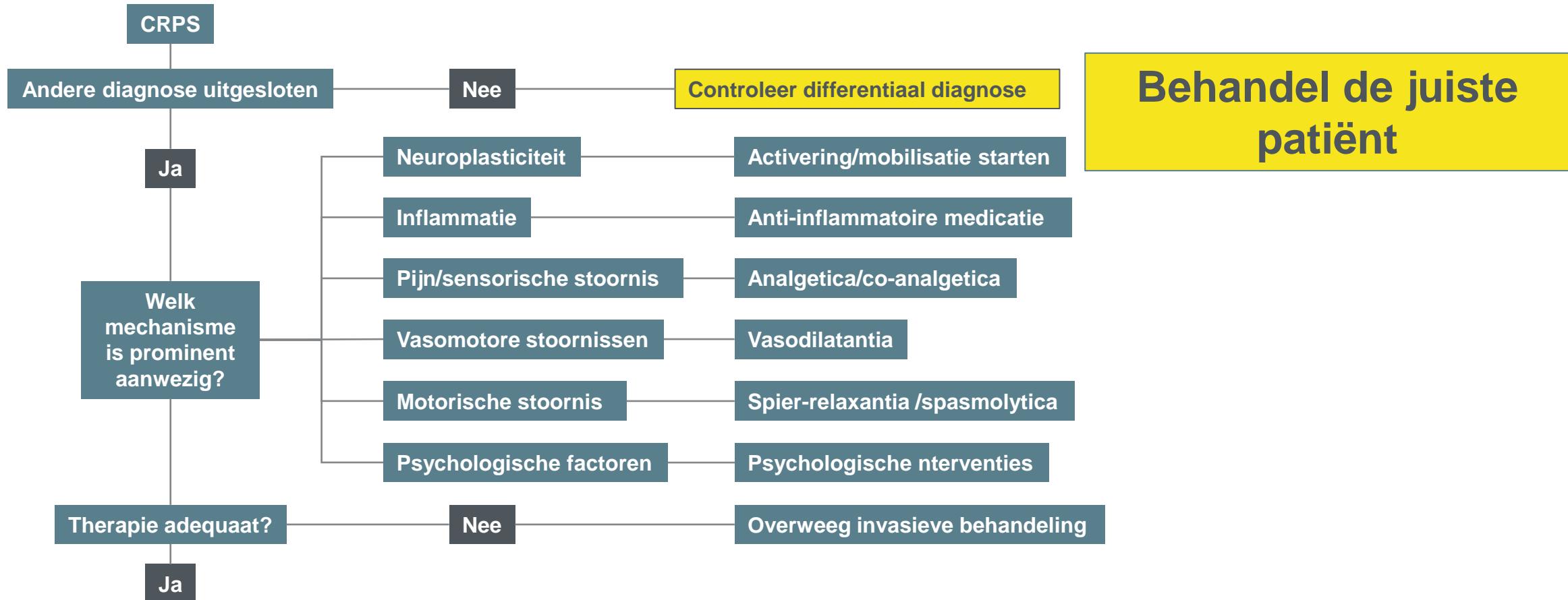
Aangepaste IASP diagnostische criteria voor CRPS in Valencia

Patiënten die eerder volledig aan de CRPS-criteria voldeden, maar die momenteel CRPS-kenmerken vertonen die onvoldoende zijn om volledig aan de diagnostische criteria te voldoen, moeten worden ingedeeld in:

CRPS met remissie van sommige uitingen

- Een vermindering van het aantal diagnostische CRPS symptomen (zowel anamnestisch als bij lichamelijk onderzoek) vormt niet noodzakelijkerwijs een verbetering

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

Wees je bewust van de enorme differentiaal diagnoses bij CRPS

Neuropathische pijnsyndromen

- Perifere (poly)neuropathie
- Zenuwbeknelling
- Radiculopathie
- Postherpetische neuralgie
- Pijn na een beroerte
- Plexopathie
- Motorneuronziekte

Vaatziekten

- Trombose
- Acrocyanose
- Atherosclerose
- Ziekte van Raynaud
- Erythromelalgie
-

Ontsteking

- Ontsteking NOS
- Infectie van de huid, spier, gewricht of bot
- Seronegatieve artritis
- Reumatologische aandoeningen

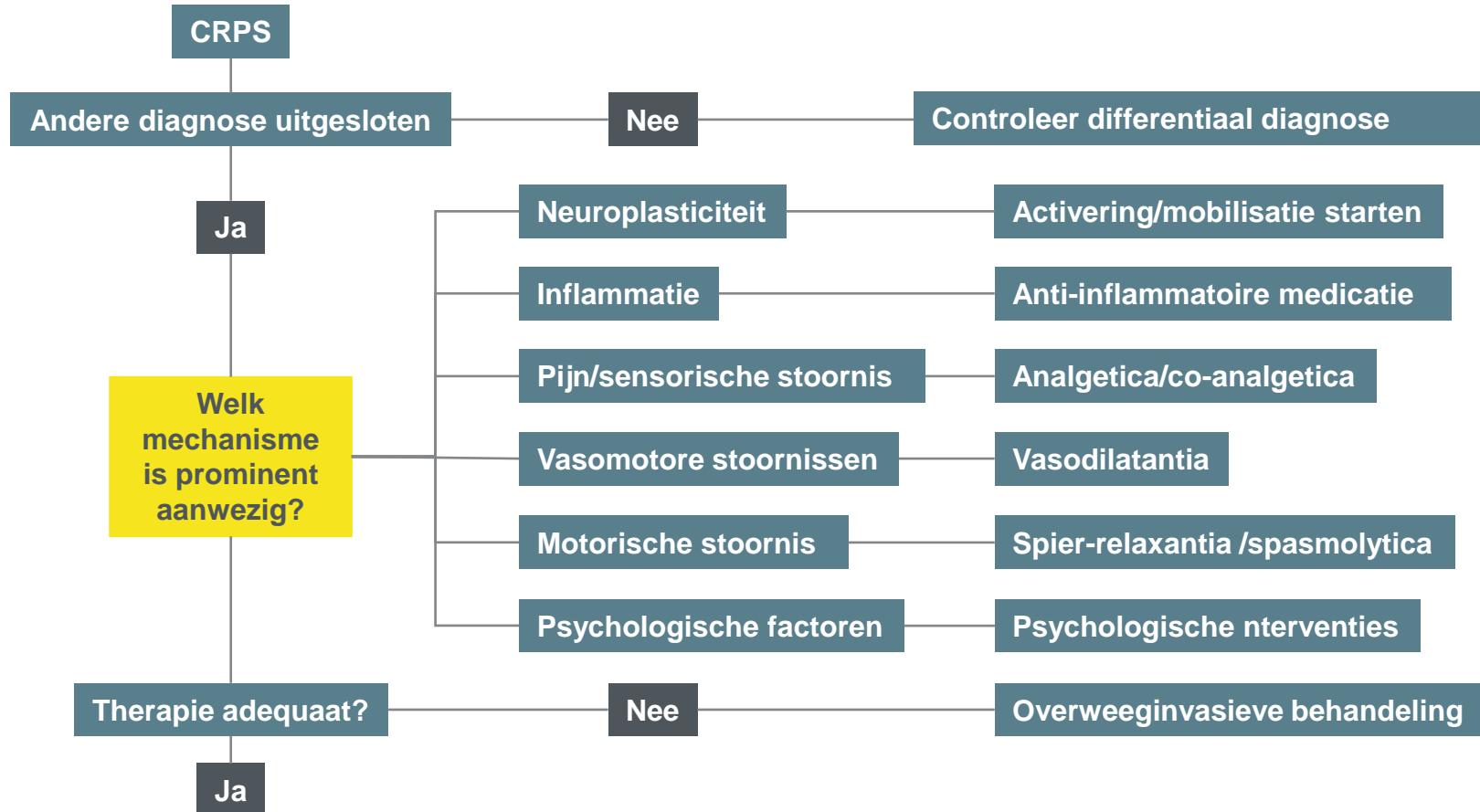
Myofasciale pijn

- Overmatig gebruik
- Onbruik
- Tenniselleboog
- Repetitive strain injury
- Fibromyalgie

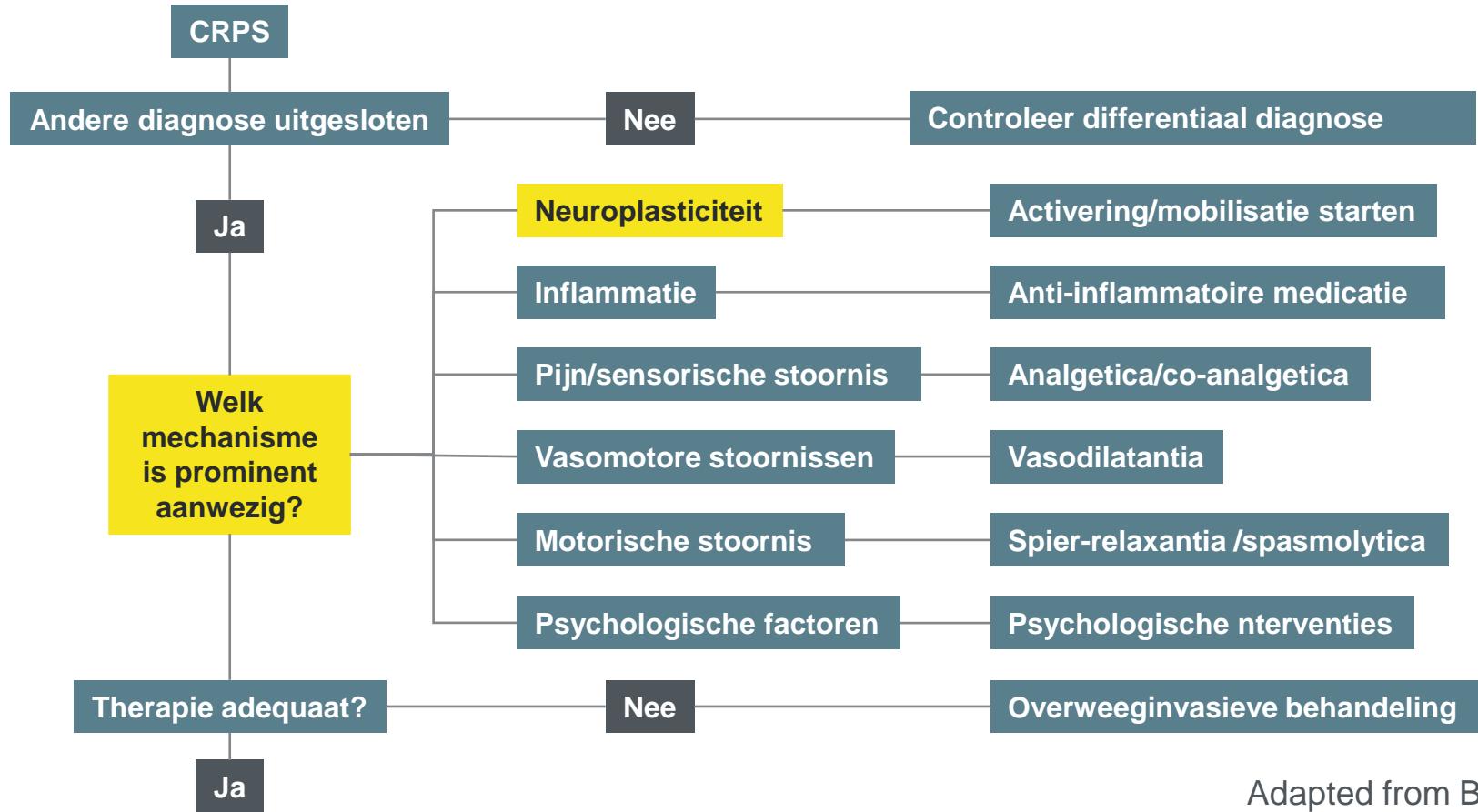
Psychiatrische ziekten

- Somatoforme pijnstoornis
- Munchausen-syndroom

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

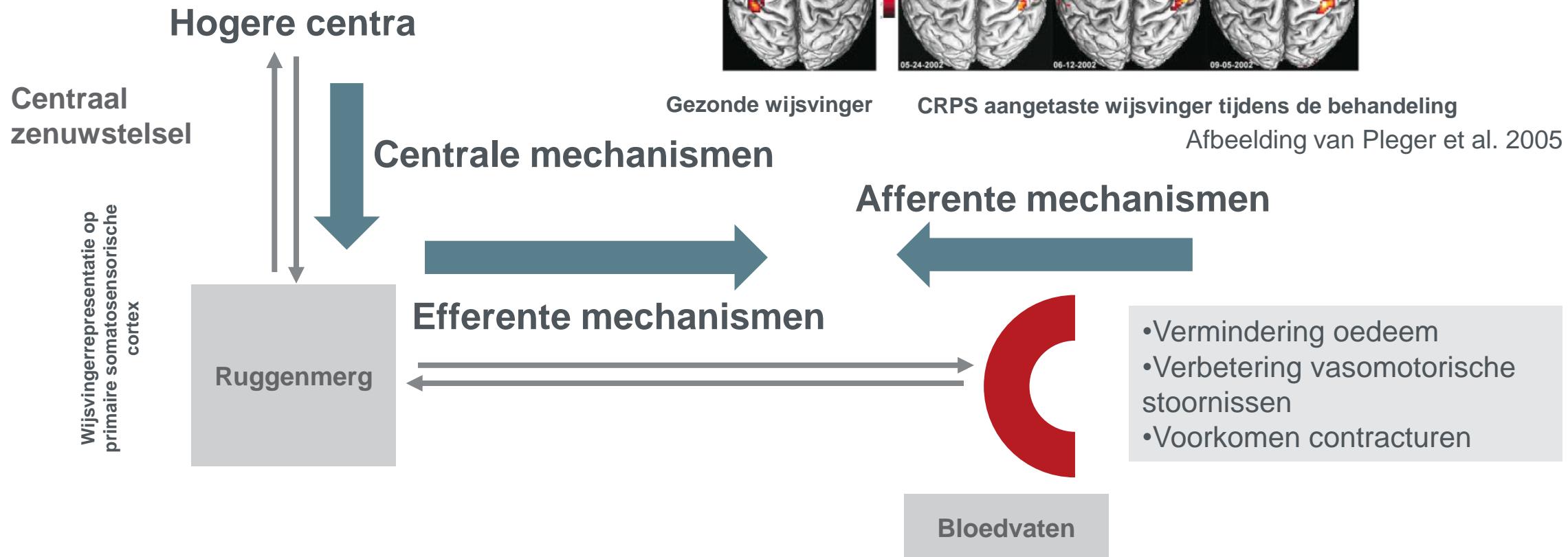
Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

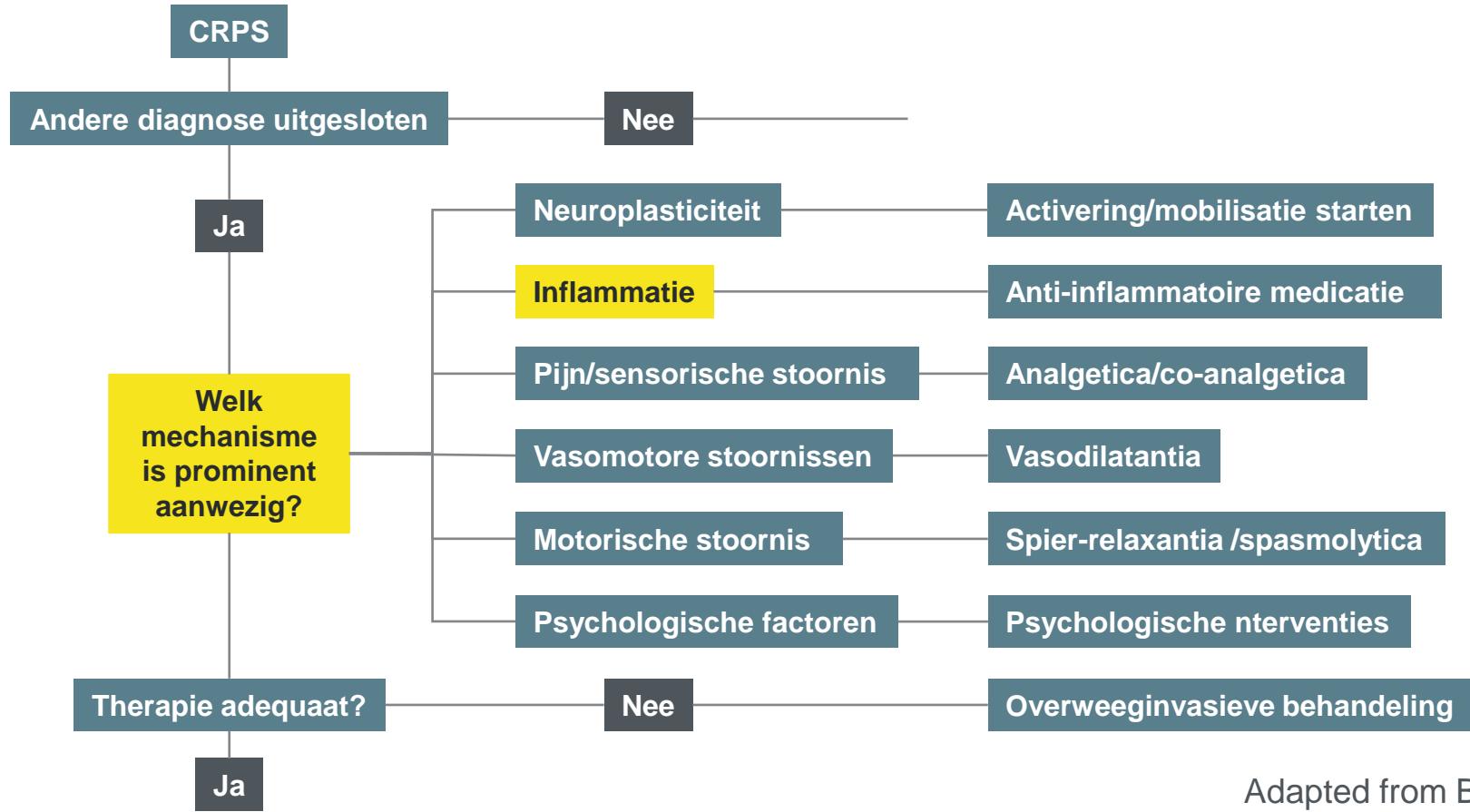
Adapted from Bharwani et al. 2017

Activatie / Mobilisatie (1)

- Vermindering bewegingsangst
- Vermindering centrale sensibilisatie en corticale reorganisatie

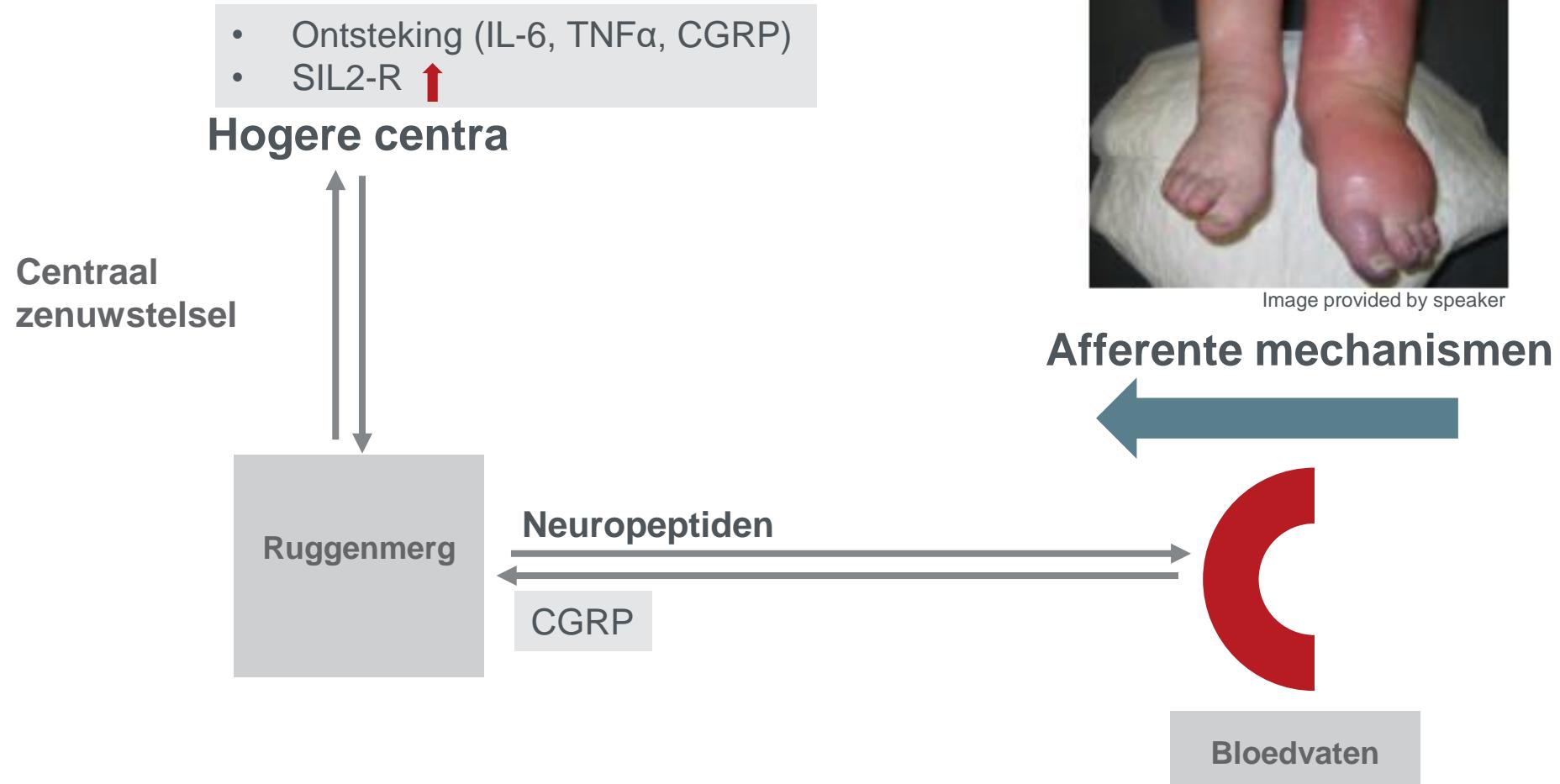

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

Ontstekingsremmende geneesmiddelen (corticosteroïden, bifosfonaten, anti-TNF) 1-4

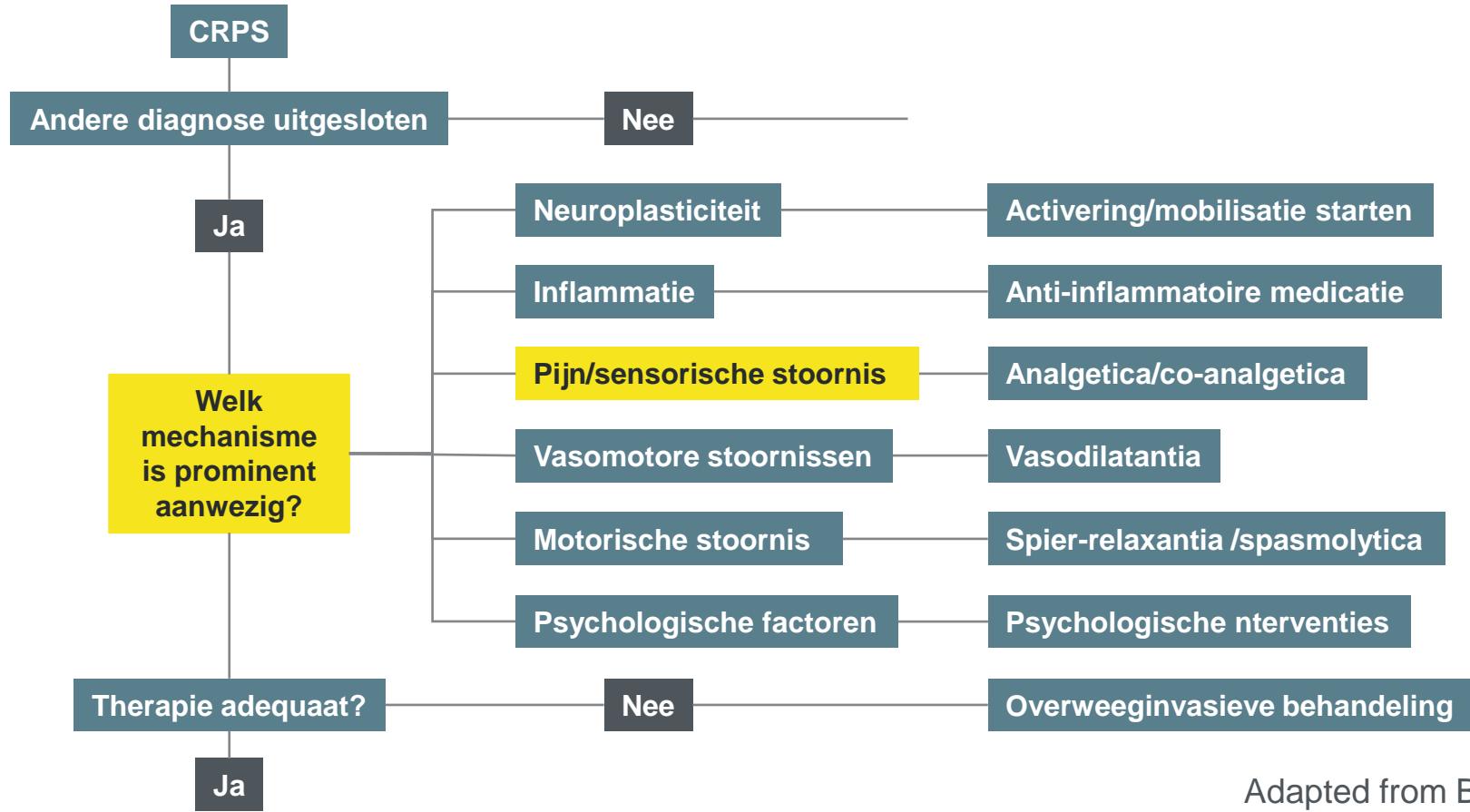

CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; SIL2-R, soluble interleukin-2 receptor; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101-13. (2) Huygen FJ, et al. *Immunol Lett.* 2004;91:147-54. (3) Birklein F, et al. *Neurology.* 2001;57:2179-84.

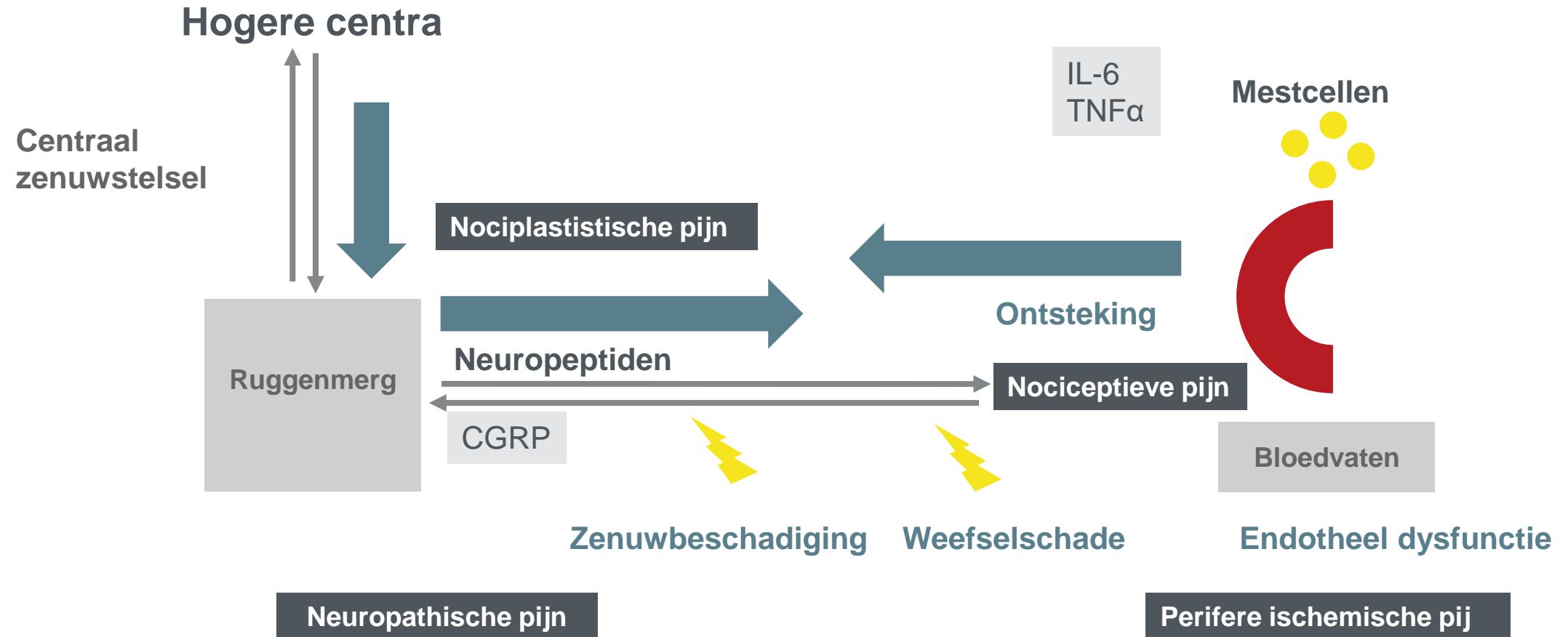
(4) Goebel A. *Rheumatology (Oxford).* 2011;50:1739-50.

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

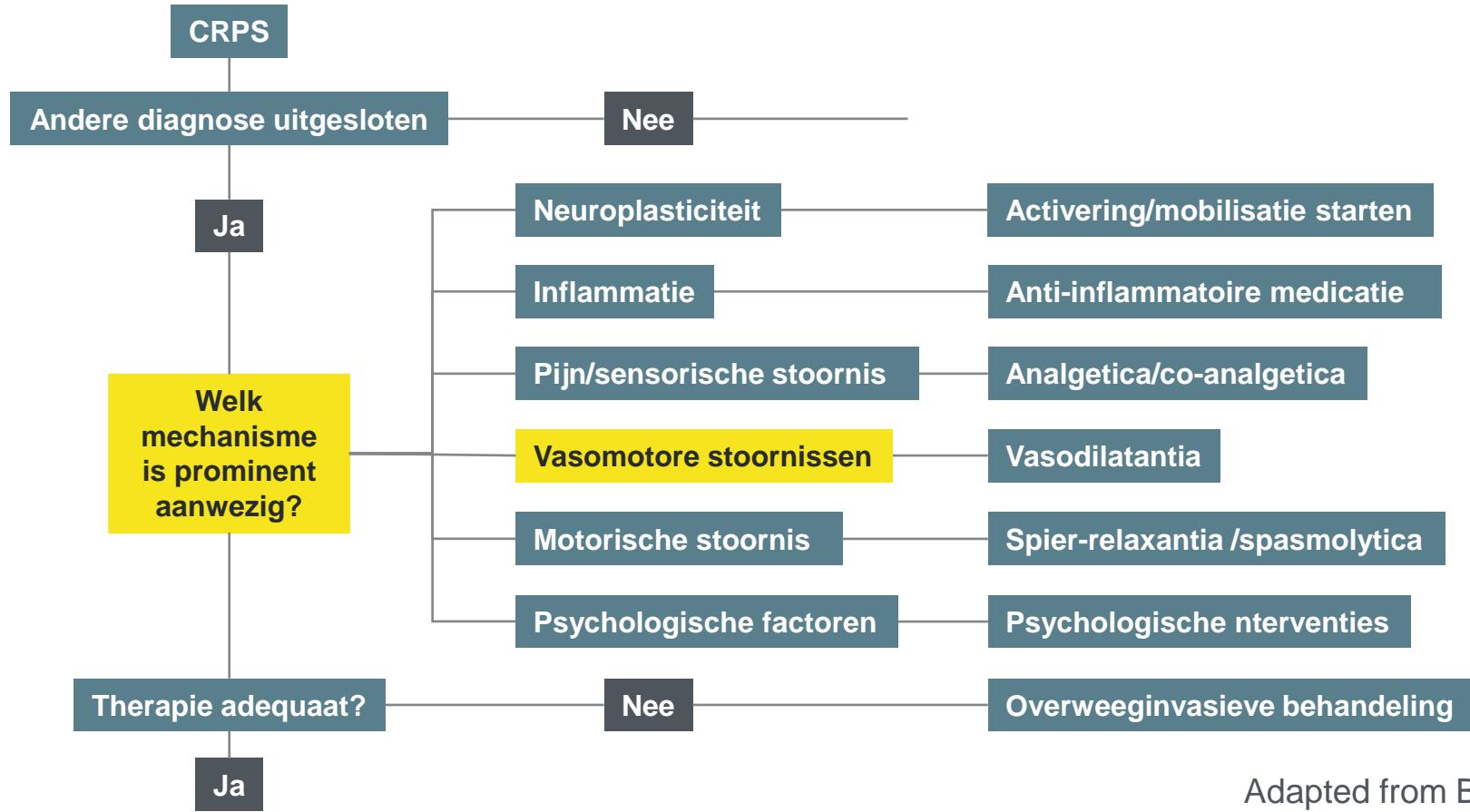
(Co)-analgetica, Ketamine 1,2

CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol*. 2001;429:101–13. (2) Mangnus TJ, et al. *Pain Pract*. 2021; doi: 10.1111/papr.13056 [Online ahead of print].

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

Vaatverwijders (bijvoorbeeld verapamil, nitro oxide, tadalafil)^{1–4}

- Sympathische disfunctie/verhoging receptoren
- Endotheel dysfunctie (NO/ET-1)

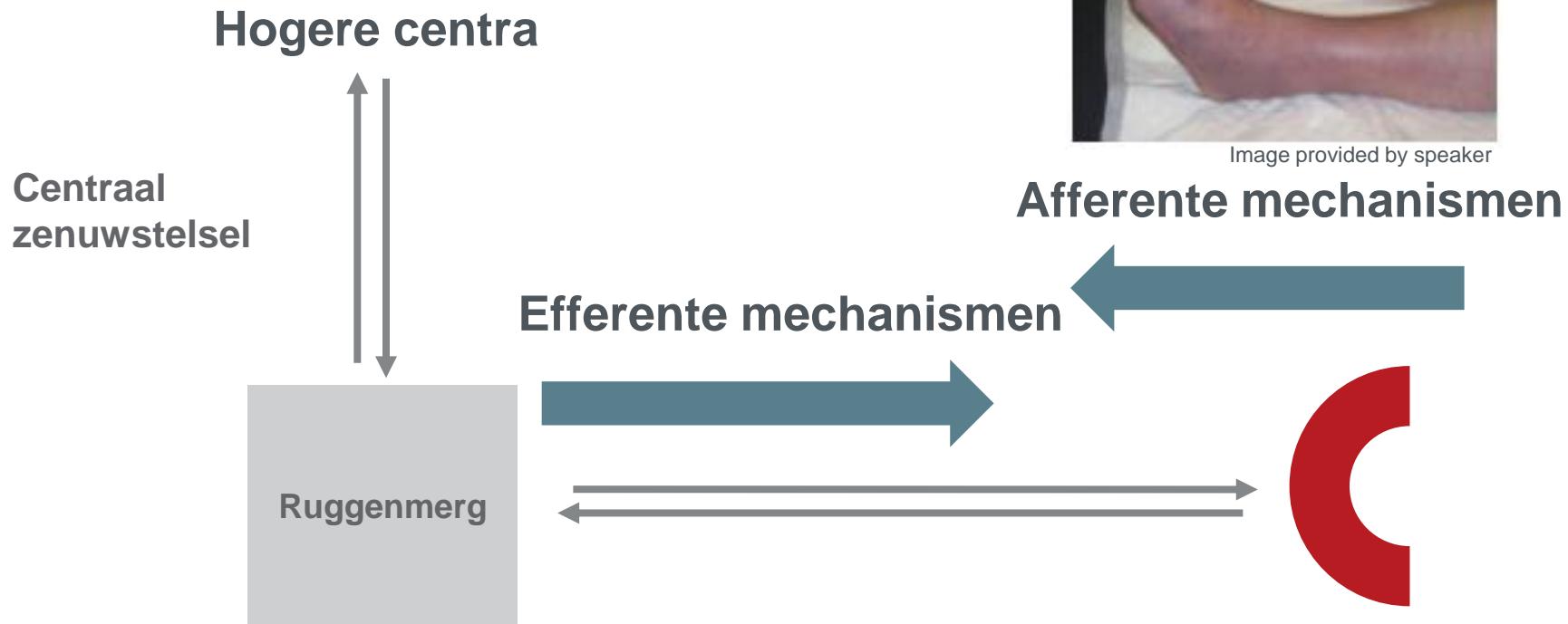

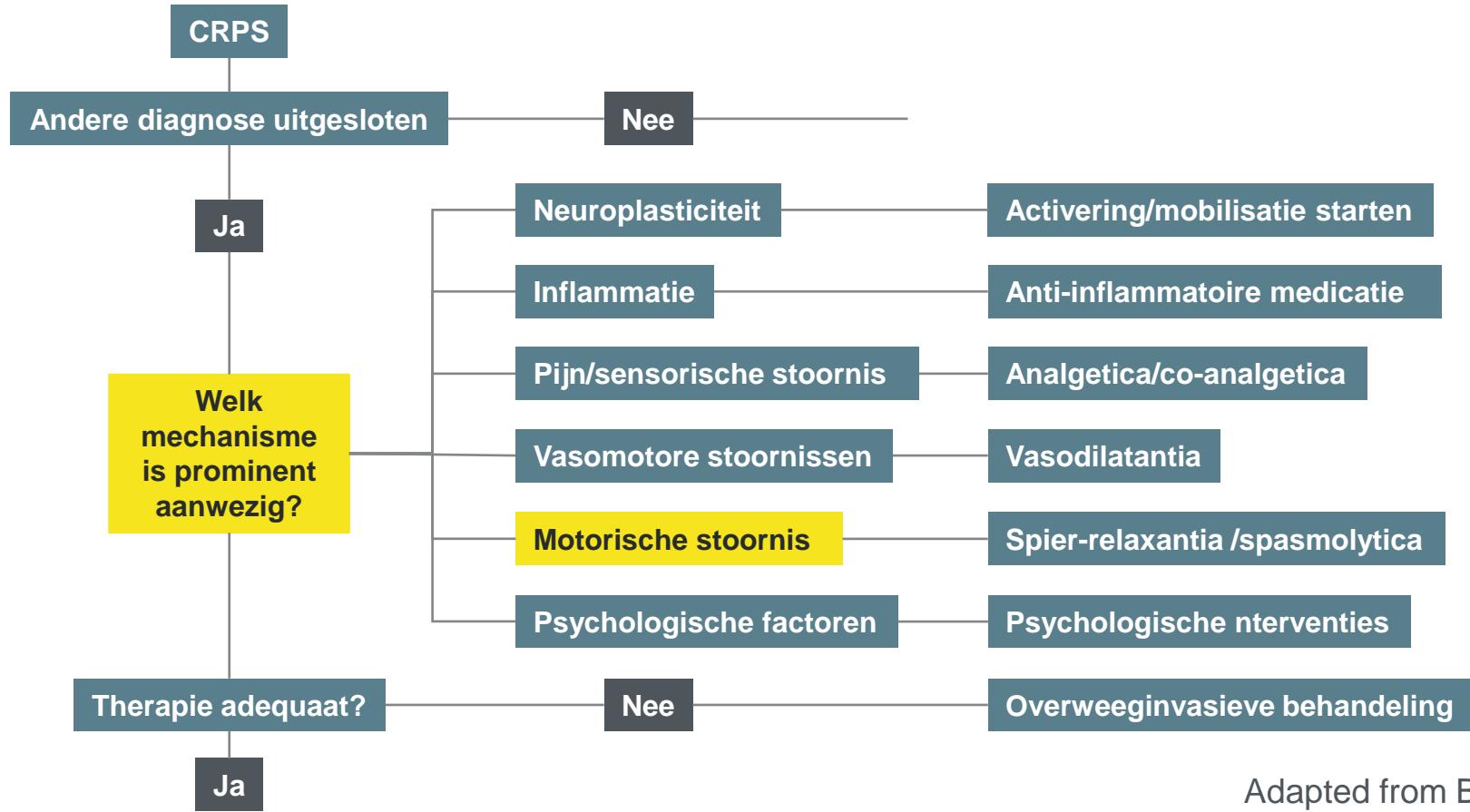
Image provided by speaker

ET-1, endothelin-1; NO, nitric oxide.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Wasner G, et al. *Spinal Cord.* 2003;41:61–75.

(3) Drummond PD. *Int J Low Extrem Wounds.* 2004;3:35–42. (4) Groeneweg GJ, et al. *BMC Musculoskeletal Disord.* 2006;7:91.

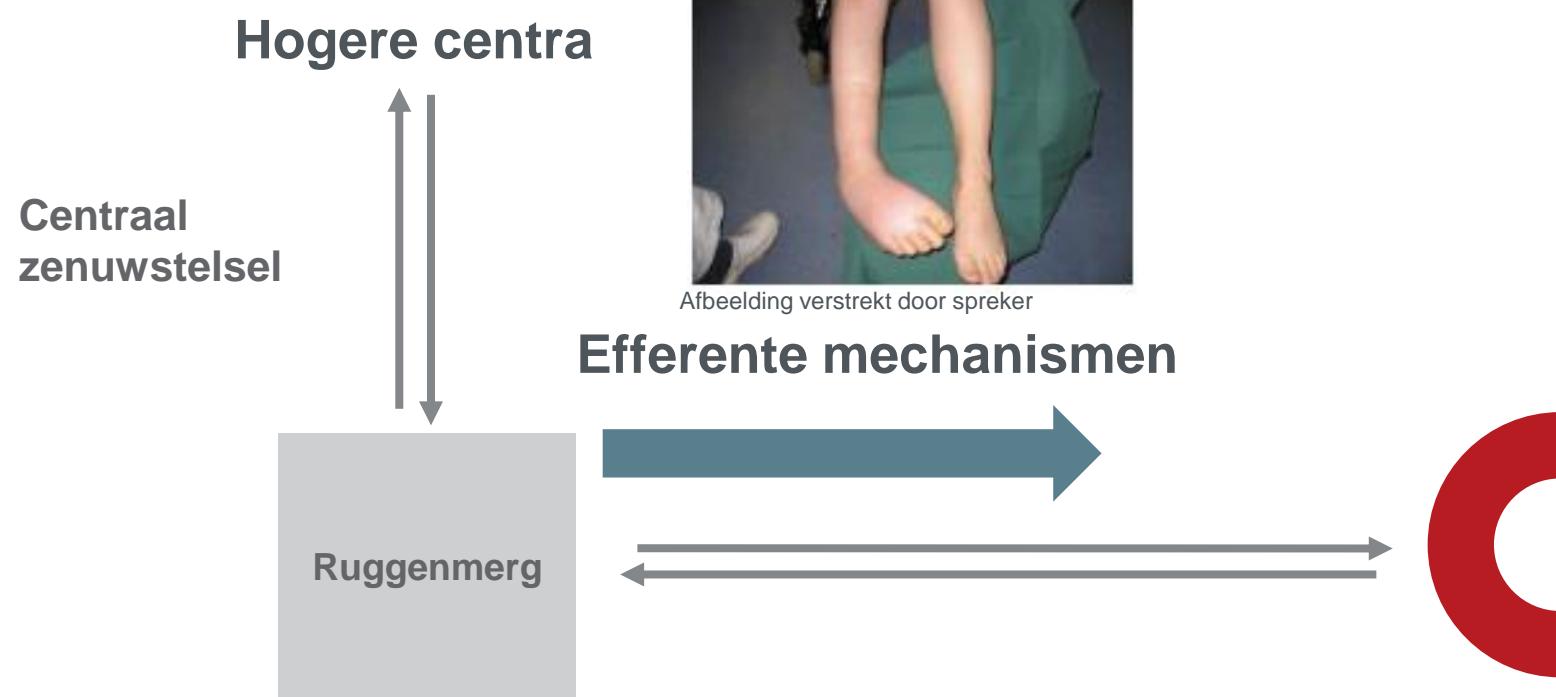
Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

Spasmolytica (bijvoorbeeld clonazepam, baclofen, botuline toxine)^{1,2}

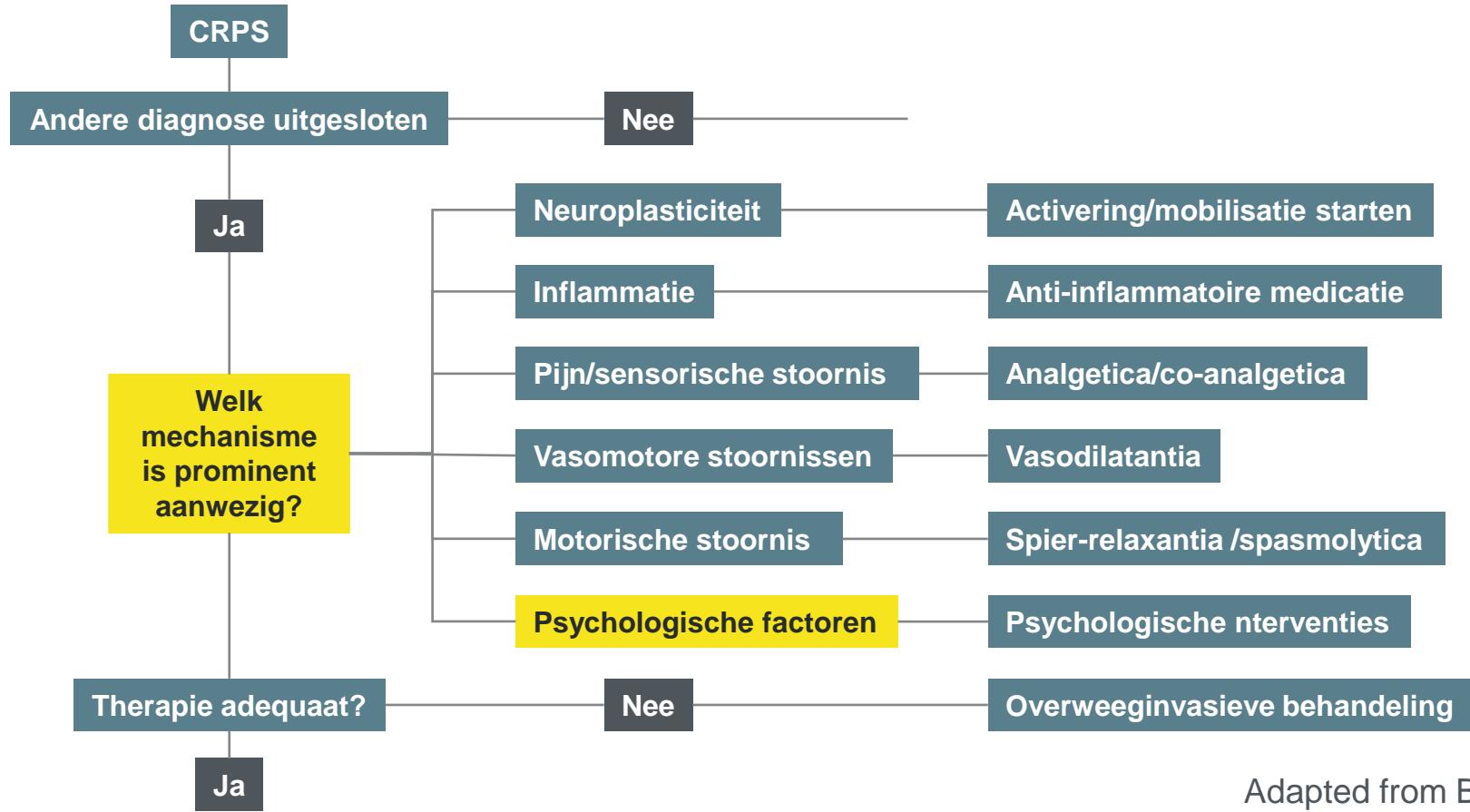
- Motorische storingen (GABA)

GABA, gamma-aminobutyric acid.

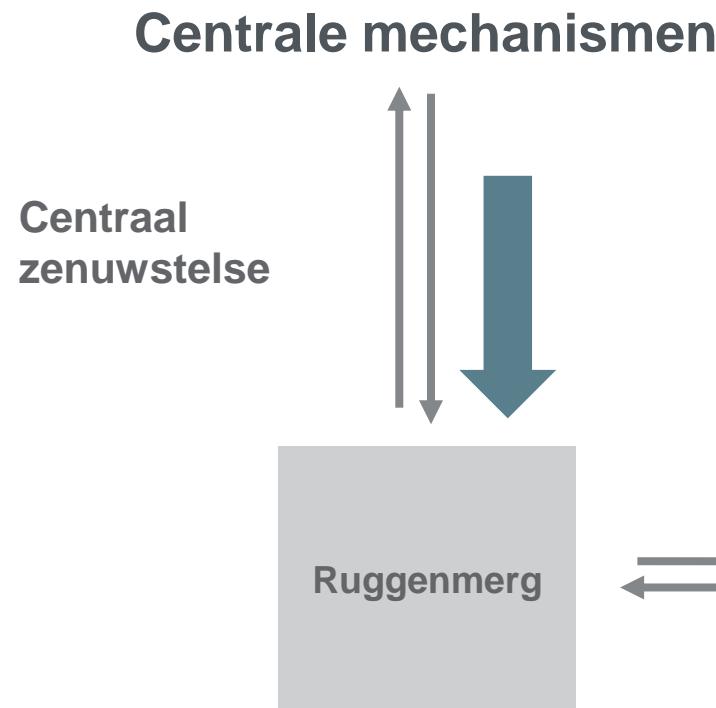
(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) van Rijn MA, et al. *Pain.* 2007;130:287–93.

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

Psychologische begeleiding^{1,2}

- Psychologische factoren
- Oorzaak versus gevolg

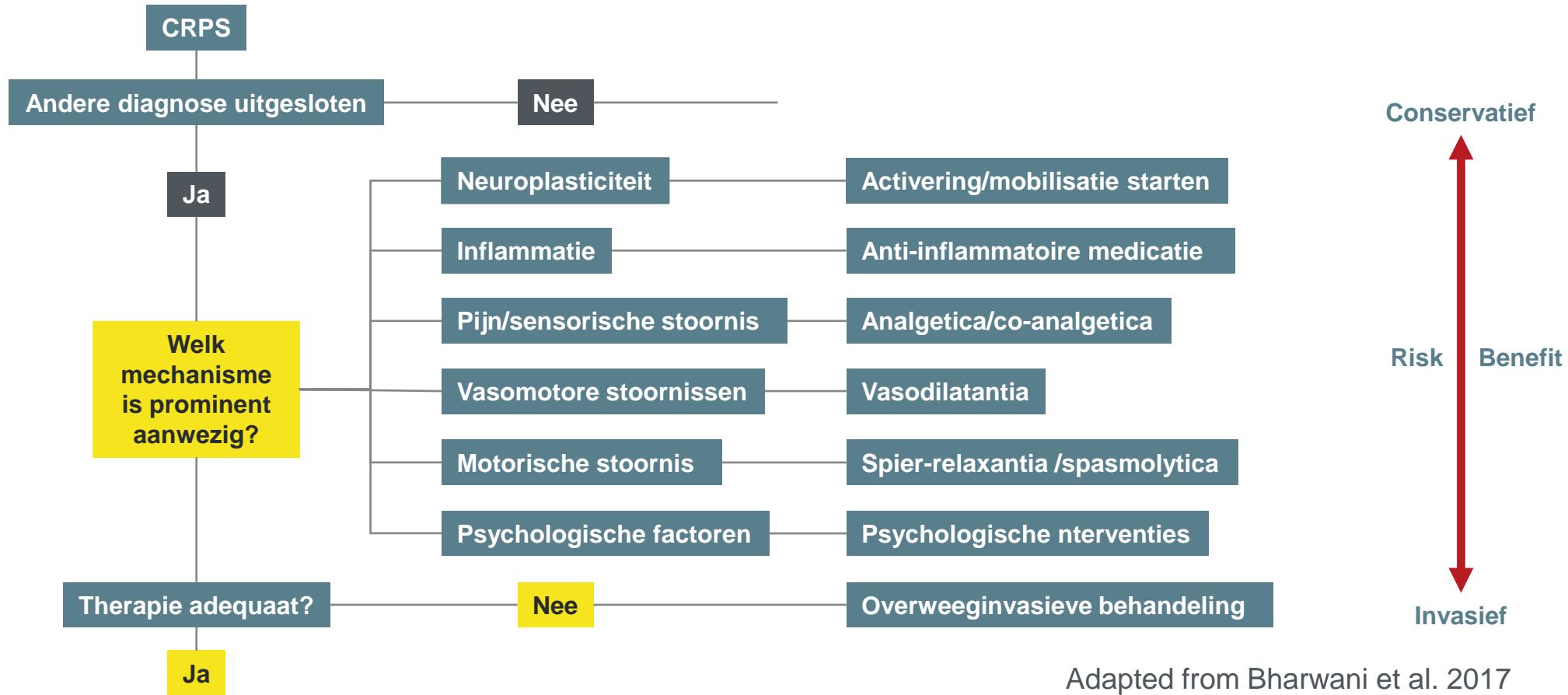

Wijzijnmind.bl

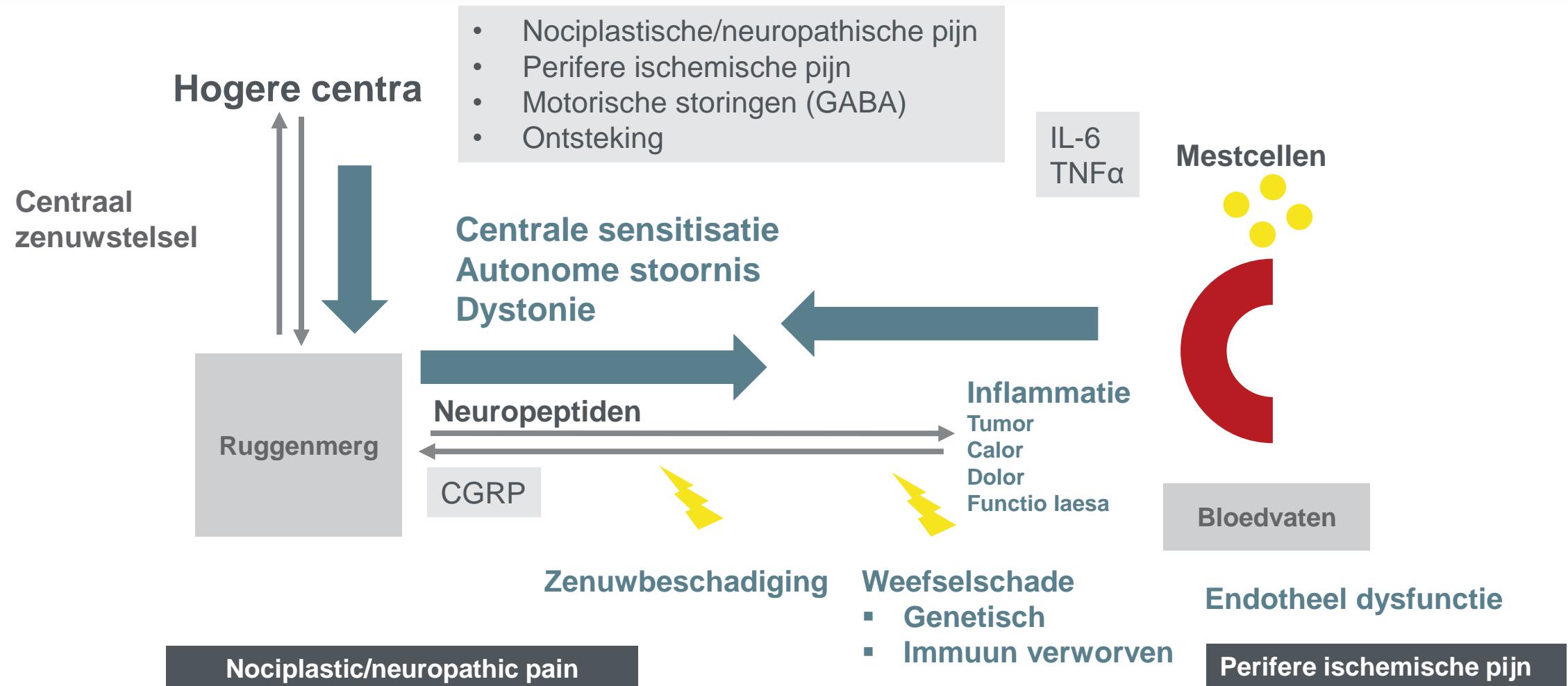
Bloedvaten

Wat zijn de overwegingen voor de behandeling?

Adapted from Bharwani et al. 2017

Invasieve behandeling (bijv. sympathisch blok, ruggenmerg of dorsale wortel ganglionstimulatie, intrathecale Baclofen)^{1–3}

CGRP, calcitonin gene-related peptide; IL-6, interleukin-6; TNF, tumour necrosis factor.

(1) Huygen FJ, et al. *Eur J Pharmacol.* 2001;429:101–13. (2) Kemler MA, et al. *N Engl J Med.* 2000;343:618–24. (3) Deer TR, et al. *Pain.* 2017;158:669–81.

Take-home message

Drugs (2022) 82:511–531
<https://doi.org/10.1007/s40265-022-01685-4>

REVIEW ARTICLE

From a Symptom-Based to a Mechanism-Based Pharmacotherapeutic Treatment in Complex Regional Pain Syndrome

Thomas J. P. Mangnus¹ · Krishna D. Bharwani¹ · Maaike Dirckx¹ · Frank J. P. M. Huygen¹

- CRPS is een multi-mechanisme ziekte (auto-ontsteking versus restschade)
- Fenotypering is belangrijk voor gepersonaliseerde behandeling

Dank u voor uw aandacht

Nieuw depot Museum Boymans van Beuningen Rotterdam, buur van Eramusmc Rotterdam